

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΑ΄

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 20 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1913

ΑΡΙΘΜΟΣ 505

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΩΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Π. ΓΙΑΝΝΗΛΙΑΣ. Ἡ Ἑλλάδα καὶ τὰ ~~συμπεράσματα~~ τῆς Αὐστρίας.
- Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ. Πάλι γὰρ τὸ Ματζζάκη.
- Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ. Ματιές καὶ σκέψεις. (Οἱ γύφτισσες—
Οἱ λεῖκες).
- ΚΑΤΟΥΛΟΣ. Θρηνεὶ τὸ θάνατό του (Μετ. Δ.Κουκούλας).
- ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗ. Οἱ κατάδικοι στὴ Σιβηρία (συνέχεια)
Μετάφρ. Δας Ἰουλίος Δημητριάδη.
- ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ. Μιά νεκρολογία.
- ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Ἐπιθεώρηση.
- Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁ Ἀρχισυντάχτης (συνέχεια).
- Π. ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ. Τῆς ἀνοιξῆς.
- ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. — Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ἡ Ἑλλάδα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Αὐστρίας

Ὁ συνεργάτης μας κ. Π. Γιαννίλιας δημοσίευσεν τὶς προάλλες στὴν «Αὐστριακὴ Ἐπιθεώρηση», πούναί ἡμεπύσημο ὄργανο τῆς Αὐστρίας, ἕνα ἄρθρον γιὰ τὰ ζητήματα πού γένησε ὁ τωρινὸς πόλεμος στὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἄρθρον αὐτὸ τὸ μεταφράζουμε καὶ τὸ τυπώνουμε δῶ γιὰτ'εἴμαστε βέβαιοι πὼς μὲ διαφέρο μεγάλο θὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες μας.

Διάφορες ἀντιφατικὲς γνώμες ἐπικρατοῦνε στὰ Αὐστριακὰ φύλλα γιὰ τὴν Ἑλλάδα, σὲ ζητήματα πού ἐνδιαφέρουνε ἕμμεσα τὴν Αὐστρία. Τὰ ζητήματα αὐτὰ εἶναι τὸ Ἀρβανίτικο, τὸ Κουτσοβλάχικο, τὸ Νησιώτικο, τὸ Μακεδονοθρακικὸ καὶ τὸ Κυπριακόν.

Οἱ Ἕλληνες συνηθίζουσι νὰ λένε Ρωμιούς ὄχι μονάχα δσοὺς κάθονται στὸ λεύτερον Βασίλειον καὶ

στὸ Ἐξωτερικόν, πού ἔχουσι τὴν ἴδια γλῶσσαν, τὴν ἴδια θρησκείαν καὶ τὰ αἰσθήματα τὰ ἴδια, μ' ἀκόμα καὶ κείνους πού χάσανε μὲ τὸν καιρὸ τὶς ιδιότητες αὐτές. Τέτοιοι εἶναι ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ πού ἀναγινωρίζουσι τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἀλλάξανε τὴ γλῶσσαν τοὺς τῆ μητρικῆ (Ρωμαϊκῆ) μὲ τὴν Ἀρβανίτικην, Βλάχικην, Βουργάρικην, Τούρκικην κ.τ.λ. ὅμως εἶναι πλημμυρισμένοι ἀπὸ Ρωμαϊκὰ αἰσθήματα. Ἀκόμα λογαριάζουσι καὶ τοὺς Ἑλληνόφωνους καὶ Μωαμεθανοὺς πού ἀναγκάζονται στὴ Ρόδον, στὴ Μυτιλήνη, Κρήτην καὶ Ἡπειρον, νὰ δεχτοῦνε τὸ Ἰσλάμ.

Ἄν καὶ αὐτὴ ἡ γνώμη δικαιολογεῖται ἔθνικα καὶ ἱστορικά, ἔδωκε εὐκαιρία σὲ συζήτησιν «περὶ ὄνου σκιας», πού βρίσκουσι τὴν λύση τοὺς στὴν ἐποχὴ τῆς Ρωμαϊκῆς κατάκτησιν καὶ τῆς Δωρικῆς μετανάστεψιν, ἀλλὰ μὴ ποδίζουσι τὴν εἰρηνικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἰλλυρικῆς Χερσονήσου.

Τὸ σπουδαιότερον ζήτημα γιὰ τὴν Αὐστρία εἶναι τὸ Ἀρβανίτικον. Γιατὶ ἐλπίζει ἡ Αὐστρία τρία μαζὶ πράγματα νὰ πετύχῃ :

- 1) Ἀντισημῶμα στὶς συνέπειας τῆς Μεγάλης Σερβίας.
- 2) Ὁχύρωμα μπροστὰ στὸ Σλαδισμό.
- 3) Ἐνα γεφύρι ἀπὸ τὴν Αὐστρίαν στὴν Ἀνατολήν.

Μὰ τὸ σημαντικόν εἶναι νὰ μπορέσῃ νὰ ζήσῃ τὸ νεόφαντον Κράτος, γιὰτὶ ἀλλιώτικα ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἀρβανίας θὰ κατακτῆται μεγαλύτερον δυστύχημα γιὰ τοὺς Ἀρβανίτες παρὰ ἢ ἕως τώρα κατάστασίν τοὺς, πού δὲν τοὺς ἀφήσει κανένα δικαίωμα.

Πρέπει ἕμωσι νὰ κοιτάξουσι οἱ Αὐστριακοὶ νὰ μὴ τὸ παρακάμνουσι, λέγοντας πὼς ἡ Ἀρβανία φτάνει ἴσα μὲ τὴν Πρέβεζαν καὶ τὸ Μεσολόγγιν, ὅπως τὸ παρακάνουσι καὶ οἱ Ρωμοὶ λέγοντας πὼς ἡ Ἑλλάδα φτάνει ἴσα μὲ τὸ Σκούμπιν. Μ' αὐτὸ οἱ Αὐστριακοὶ δὲν κερδίζουσι τίποτα, γιὰτὶ ἂν τραβοῦνε τὴ συμπάθειαν ἐνὸς ἑκατομμύριου Ἀρβανιτῶδων, κάνουν νὰ ἀγαναχτοῦνε μαζὶ τοὺς 12 ἑκατομμύρια Ἕλληνας. Ἄν γύρω ἀπὸ τὸ Ἀργυροκάστρο κατοικοῦσαν ἀληθινὰ ὅλο Ἀρβανίτες, ὅπως λένε, τώρα στὸν πόλεμον θὰ καίγανε οἱ Ἀρβανίτες 1^ο χωριὰ ἀπ' αὐτὰ ; Βέβαια ἔχει Ἀρβανίτες καὶ κάτω ἀπὸ τὸ Ἀργυροκάστρο, ἀκόμα καὶ στὴν Ἀττικήν, μὰ μήπως δὲν ὑπάρχουσι Ρωμοὶ στὸ Δουράχιον, στὴν Τεργέστην καὶ στὴ Βιένναν ;

“Οχι λιγότερος καυγᾶς γίνεται γύρω στὸ Κουτσοβλάχικο ζήτημα. Ἡ Ρουμανία τώρα πασκίζει νὰ παρηγορηθῆ γιὰ τὰ ἑδαφικά μεγαλώματα ποὺ φέρνει ὁ πόλεμος στοὺς συμμάχους, γιὰτὶ αὐτὴ νόμιζε πὼς τὰ ἀποτελέσματά του θὰ εἴτανε ἀλλιώτικα. Ὅμως αὐτὸ τὸ Κουτσοβλάχικο ζήτημα εἶναι μεγάλος κίνδυνος γιὰ τὴν Αὐστρία, ποὺ τὸ συμφέρο της εἶναι νὰ μپοδιστῆ τὸ ξάπλωμα τῆς Πασλαβιστικῆς ἰδέας.

“Ὅπως οἱ Ἀρβανίτες ἀνεβάζουσε τὴν Ἐθνικότητά τους ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς μετανάστεψης τῶν Δωριέων, ἔτσι καὶ οἱ Κουτσοβλάχοι κρατοῦνε τὴν καταγωγὴ τους ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες πρὶν τοῦ Ἀλέξαντρου τοῦ Μεγάλου. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς σήμερα τοὺς Κουτσοβλάχους διαφιλονεικοῦνε Ρουμᾶνοι καὶ Ἕλληνες.

Δὲν μπορῶ νὰ κάνω ἀμερόληπτη κρίση, ποῖος ἔχει περισσότερο δίκαιο ἀπὸ τοὺς δυὸ, ἀφοῦ καὶ ὁ παπποῦς μου καὶ ὄλοι οἱ Κουτσοβλάχοι, ποὺ ξέρω, ἀνήκουν στὸ Ἑλληνικὸ κόμμα. Μολοντί ποὺ ὁ καλῆτερος γλωσσολόγος τῶν Κουτσοβλάχων βρῆκε μόνο 149,520 Κουτσοβλάχους, ὄλοι οἱ μεγάλοι εὐεργέτες τῆς Ἑλλάδας, μὲ πολὺ λίγες ἐξαιρέσεις ἀνήκουν σ’ αὐτὴ τὴν ἀντρεία φυλῆ, ποὺ ἔλαβε σημαντικὸ μέρος στὴν ἐπανάσταση. Ἄς εἶναι, ὅποια λύση καὶ νὰ βρῆ τὸ Κουτσοβλάχικὸ ζήτημα, ἀν πρόκειται οἱ Κουτσοβλάχοι νὰ χάσουν τὴ μητρικὴ τους γλώσσα γιὰ νὰ μάθουν τὰ ρουμανικὰ ἢ τὰ ἑλληνικὰ, τὸ πραγματικὸν συμφέρο τῆς Αὐστρίας εἶναι ν’ ἀλληλοαγαπιῶνται τὰ δυὸ στοιχεία, ἡ Ρουμανία, ποὺ εἶναι παλιὸς σύμμαχος τῆς Αὐστρίας κι’ ὁ Ἑλληνισμὸς ποὺ δὲν ἔχει καμιά σύγκρουση στὰ συμφέροντα μὲ τὴ Γερμανία καὶ τὴν Αὐστρία. Ἀλλιώτικα θὰ σπρώξῃ ἡ Αὐστρία τὴν Ἑλλάδα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Πασλαβισμού.

Ἄλλο ζήτημα ποὺ θὰ γεννηθῆ στὴ Νέα Ἑλλάδα εἶναι τὸ «σλαβικό». Δηλαδή τί θὰ γίνουσι οἱ Σλάβοι στὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ Ἕλληνες στὰ σλαβικὰ κράτη καὶ μάλιστα στὴ Βουργαρία;

Ἄν, ὅπως φαίνεται, στὴν Ἑλλάδα θὰ τύχουν πολὺ λιγότεροι Σλάβοι, ἀπὸ ὅσοι Ρωμιοὶ στὴ Βουργαρία, ὅμως τὸ ζήτημα ἔχει μεγάλη σημασία καὶ γιὰ τὰ δυὸ κράτη, γιὰτὶ οἱ Ἕλληνες κάθονται στὰ παράλια καὶ στὶς πολιτείες, ἐνῶ οἱ Βουργάροι, τὸ περισσότερο, μένουσι στὰ χωριά καὶ στὰ βουνά, καὶ ἐξὸν ἀπ’ αὐτὸ ὁ Ἑλληνισμὸς κρῦβει μιὰ σημαντικὴ «ἀφομοιωτικὴ» δύναμη, ποὺ δὲν τὴν ἔχει ὁ Βουργαρισμὸς. Παράδειγμα ἔχουμε τοὺς Γερμανοὺς ποὺ κατέβηκαν στὴν Ἑλλάδα τὰ τελευταία 100 χρόνια, σὰν τοὺς Σλίμαν, Στρέιτ, Τσίλερ καὶ ἄλλους, ποὺ γινήκανε τέλειοι Ρωμιοὶ, ἐνῶ στὶς παροι-

κίες τῆς Μασσαλίας, Λόντρας, Βιέννας, Τεργέστης καὶ ἀκόμα στὸν καταποτῆρα τῆς Ἀμερικῆς, βρίσκονται Ρωμιοὶ ποὺ σὲ 100 χρόνια δὲ χάσανε σταλιά ἀπὸ τὸν ἔθνισμό τους.

Τοῦτο τὸ ξέρουσι καλὰ οἱ Βουργάροι καὶ τὸ ἀποδείξανε στὴ Φιλιππούπολη, στὸν Πύργο, στὴν Ἀχιάλο, ποὺ θελήσανε μὲ νόμους «ἐξαιρετικούς» νὰ πνίξουν τὸν Ἑλληνισμὸ. Γι’ αὐτὸ οἱ Βουργάροι δὲ θὰ δώσουνε σημασίαν στὴ λευτεριά ποὺ θὰ τοὺς παραχωρήσῃ ἡ Ἑλλάδα, καὶ στὰ δικαιώματα νὰ διατηροῦνε δικά τους σχολεῖα, γιὰτὶ οἱ βουργαρόφωνοι κάτοικοι τῆς Νέας Ἑλλάδας χάσανε τὸν ἔθνισμό τους μόνο μὲ ἀπειλές καὶ μὲ ταξίματα, καὶ ἅμα τώρα γαληνέψουν τὰ πράματα θὰ εἶναι χαμένοι γιὰ τὸ Βουργαρισμὸ. Ὅμως στὴν Παλιὰ καὶ Νέα Βουργαρία ἡ θέση τῶν Ρωμιῶν εἶναι πολὺ ἀλλιώτικη καὶ ὅσοι Ἕλληνες δὲ θὰ φύγουσι τώρα, δὲ θὰ ὑποχωρήσουνε ποτέσ στὸ μέλλο μήτε τρίχα, καὶ τὸ κάτου κάτου τῆς γραφῆς μπορεῖ νὰ δοῦμε μιὰ μέρα νὰ ξαναζωτανέψῃ ὁ Ἑλληνισμὸς στὴ Ρωμυλία καὶ στὴν παλιὰ Βουργαρία. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε, καὶ αὐτὸ τὸ μολογοῦν ὄλοι στὴ Βουργαρία, πὼς κάθε μισοπολιτισμένος Βούργαρος ἴσα μὲ τὴν τελευταία γενεὰ ξέρε: νὰ μιλᾷ Ἑλληνικὰ, καὶ ἀκόμα σήμερα ἕνα σωρὸ Βουργάροι πολιτικοὶ κουβεντιάζουσι σπῆτι τοὺς Ρωμαίικα. Ἔτσι βλέπομε, πὼς ὅστερα ἀπὸ τὴ μοιρασιά τῆς Τουρκίας, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἡ Ἑλλάδα θὰ ἔχη ἕνα ὁμοίμορφο στοιχεῖο μὲ λίγους ξένους, ποὺ δὲ θὰ κάνουν ἴσως χρῆση στὸ δίκαιωμα νὰ ἰδρῶσουνε ξεχωριστὰ σχολεῖα, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἡ Βουργαρία θὰ βρῆ ἀκλόνητα στοιχεῖα ξένα, καλὰ διοργανωμένα, ποὺ μόνο μὲ τὴ βία θὰ ὑποχωρήσουνε σὲ κάθε ἀφομοιωτικὴ τάση, καὶ γιὰ τοῦτο θ’ ἀναγκαστῆ ἢ νὰ τοὺς δώσῃ τὴ βουργαρικὴ ὑπηκόοτητα, καὶ τότε θὰ ἔχη δυνατὸ ἑλληνικὸν κόμμα στὴ Σοβράνιε, ἢ νὰ τοὺς ἀφῆσι τὴν ἑλληνικὴ ὑπηκόοτητα καὶ τότε θὰ ἔχη ἕνα σωρὸ μουσαφίρηδες μὲς στὸ σπῆτι της.

Ἐξὸν ἀπ’ αὐτὰ, βλέπομε πὼς ὁ Τσάρος τῶν Βουργάρων ἔχει κάτου ἀπὸ τὸ στέμμα του τὰ 9·10 ὄλων τῶν Βουργάρων καὶ πολλοὺς ξένους, ἐνῶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ἔχει τὸ πολὺ πολὺ μονάχα τοὺς μισοὺς Ρωμιούς γιὰ ὑπηκόους του. Ἄλλη διαφορά: οἱ Ρωμιοὶ ἀφησαν στὶς κατακτήσεις τους καὶ τὶς τουρκικὲς ἀρχές, ἐνῶ οἱ Βουργάροι στὶς δικάς τους ἔβαλαν Βουργαρικὰς κ’ ἐκεῖ ποὺ βρῆκαν Ἕλληνες δημάρχους. Αὐτὴ ἡ ἀντίθεση μεταξὺ Ἑλληνισμοῦ καὶ Βουργαρισμοῦ, δὲ θὰ μείνῃ εἰς ὅσον νὰ φέρῃ προστριβὲς στὰ δυὸ Κράτη καὶ θὰ ἔχη μεγάλη σημασία γιὰ τὴν εἰρήνην τῆς Χερσονήσου. Γιὰ τοῦτο πρέπει νὰ ρωτηθοῦνε μὲ δημοψήφισμα ἀμέ-

σως ἀμέσως οἱ πληθυσμοὶ ποὺ βρίσκονται κοντὰ στὰ σύνορα, πρὶν προφτάσῃ καὶ δυναμώσῃ ἡ ἐθνικὴ εὐαισθησία ποὺ δὲν ἐπιτρέπει συνοριακὰς ἀλλαγές. Γιὰ κάθε ἐντεχόμενον δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ συμφέρον τῆς Βουλγαρίας νὰ σπρώξῃ πολὺ τὰ σύνορα τῆς πέραν τῆς ἑλληνοβουλγαρικῆς γλωσσικῆς γραμμῆς Μαρίτσα—40 Κλησσιές, γιατί ἐνῶ στὴ Μακεδονία οἱ πληθυσμοὶ εἶναι ὄλο ἀνακατωμένοι, στὴ Θράκη δύσκολο θὰ βρεθῇ βουργάρικο χωριὸ πέραν τῆς λεγομένης γραμμῆς.

Ἀπὸ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀχώριστο εἶναι καὶ τὸ ζήτημα τῆς Θεσσαλονίκης καὶ νομίζουμε πὼς συμφέρει στὴν Αὐστρία νὰ μείνῃ ἡ πολιτεία αὐτὴ στὰ χέρια τῆς Ἑλλάδας καὶ νὰ μὴν πέσῃ στοὺς Σλάβους. Τὴν συμφέρει μάλιστα νὰ μὴ γίνῃ μήτε οὐδέτερη, γιατί τότες θὰ εἶναι μιὰ εὐκαιρία γιὰ τὰ Κράτη ποὺ ἔχουνε μεγαλύτερο στόλο ἀπὸ τὴν Αὐστρία νὰ ρίξουν τὰ δίχτια τους γιὰ καλὰ. Μὰ καὶ γιὰ τὴ Βουργαρία δὲν ἔχει τόση σημασία ἡ Θεσσαλονίκη. Οἱ Ἕλληνες ζητοῦνε μὲ τὴν κατοχὴ τῆς Θεσσαλονίκης νὰ διατηρήσουν τὴ συγκοινωνία μὲ τὸν Ἑλληνισμό τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας, ἐνῶ οἱ Βουργάροι φτάνει νὰ βγοῦνε στὸ Αἰγαῖο καὶ αὐτὸ τὸ μποροῦνε πάντα μὲ τὴ γραμμὴ Σόφια—Κιουστεντίλ—Τζούμα—Νευροκόπι ποὺ θὰ μείνῃ σ' αὐτοὺς, καὶ ἂν ἀκόμα ἐνωθῶνε μὲ τὴν Ἑλλάδα τὰ μέρη τῆς Σέρρας καὶ τῆς Δράμας.

Κ' ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τῶν Στενῶν καὶ τῆς Πόλης θὰ μείνῃ γιὰ τὴ μελλούμενη ἐποχὴ, μὰς μένει τὸ ζήτημα τῶν Νησιῶν. Τόση σημασία ἔχει τὸ ζήτημα τοῦτο γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὥστε ἔ Βενιζέλος ἔ ἴδιος ἀνάλαβε στὴ Λόντρα νὰ τὸ ξηγήσῃ, γιὰ ν' ἀποδείξῃ τὰ δικαιώματα τῆς Ρωμοσύνης σ' ὄλο τὸ Ἀρχιπέλαγο ἀπὸ τὴ Θάσο στὸ Καστελλόριζο, ἀπὸ τὴν Τένεδο στὴν Κρήτη. Πολλὰ θεωρίες μπορεῖ νὰ βγοῦνε στὸ φῶς. Ὅμως πρόκειται νὰ δοῦμε τί εἶναι τὸ σωστότερο. Μήπως εἶναι τὸ συμφέρον τῆς Τριπλῆς συμμαχίας νὰ σπρώξῃ τὴν Ἑλλάδα, ποὺ ὄξον ἀπὸ τὴ φασαρία τῆς Ρόδου καὶ τῆς Ἀστυπάλαιας, εἶχε στενὴ φιλία μὲ τὴν Ἰταλία, πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀντάντ; Τὸ ζήτημα εἶναι ἢ νὰ γίνῃ ἡ ἐνωσις τώρα μαζί μὲ τίς ἄλλες προσάρτησεις, ἢ ἀργότερα, σὰ θὰ φανερωθῇ ἡ Ἰταλία πρὸς μισοτή καὶ ἀπὸ τὴν Τουρκία. Μήπως ὑπάρχει κανεὶς ποὺ νομίζει πὼς μποροῦνε στὰ νησιά ν' ἀλλάξῃ ἡ γλῶσσα, ποὺ μετὰ 500 χρόνια Τούρκικης σκλαβιάς σῶζονται ἀκόμα ἀρχαῖες καὶ Ὀμηρικὲς λέξεις; Μήπως νομίζει κανεὶς πὼς ἕνας λαὸς ποὺ δὲν ἔχασε τὰ ἰδανικά του μὲ ἕλες τίς σφαγές (Χιὸ 1822 καὶ ἄλλα) μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ γνώμην μὲ κατατρεμοὺς καὶ στρατιωτικοὺς νόμους; Κι ὅμως ὑπάρχουνε τέτοιοι. Ἐτσι

βλέπομε σ' ἓνα Ἰταλικὸ φύλλο πὼς βέβαια καὶ ἀκόμα στὰ νησιά ἐπικρατεῖ ἡ ρωμαϊκὴ γλῶσσα, ἔμωσ οἱ χωροφύλακες ποὺ βρίσκονται κεῖ πέρα δῶσανε καταπληχτικὴ διάδοσις στὰ Ἰταλιάνικα. Μερικὰ ἀπὸ τὰ νησιά, ὅσο καὶ ἂν βρίσκονται κάτου ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν κατοχὴν, διωργανώσανε μοναχὰ τους Ἑλληνικὴν διοίκησιν. Καὶ καλὰ, ὅσο ἡ Εὐρώπη δὲν ἤθελε νὰ λευτερώσῃ τὰ νησιά! Ὅμως τώρα ποὺ λευτερωθήκανε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, μπορεῖ νὰ κάμῃ πόλεμον γιὰ νὰ ξαναὑποδουλώσῃ λαὸ λευτερωμένο; Γι' αὐτὸ τὸ καλῆτερον εἶναι ν' ἀφίση ἡ Εὐρώπη στὴ διάθεσιν τῶν νησιωτῶν νὰ διαλέξουν αὐτοὶ ποιά διοίκησιν προτιμοῦν, τὴν Τουρκία, τὴν Ἀὐτονομία ἢ τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Ἀγγλία, ἡ προστατίσσα τῆς Κύπρου, ποὺ ἔχει 80 στοὺς 100 Ρωμοὺς, φώναξε στὴ Λόντρα τὸν Ἀρμοστὴ τοῦ νησιοῦ γιὰ νὰ συζητήσῃ τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσῃς του μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἐχουμε τὸ προηγούμενον τῆς Ἰονικῆς πολιτείας καὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε πὼς ἡ θέσις τῆς Κύπρου εἶναι ὅμοια. Τὴν Κύπρο ἡ Ἀγγλία τὴν πῆρε στὰ 1878 γιὰ ἐνέχυρον, πὼς ἡ Τουρκία θάκανε στὴ Μικρασία μεταρρυθμίσεις καὶ ἐπειδὴ βρισκότανε ἀγνάντια στὸν πορθμὸ τοῦ Σουέζ. Ποιὰς μεταρρυθμίσεις ἔκανε ἡ Τουρκία, βλέπομε ἀπὸ τὴ σημερινὴν κατάστασιν τῆς Ἀρμενίας καὶ ὅλης τῆς γύρω χώρας. Τώρα, μετὰ τὴν κατοχὴ τῆς Αἴγυπτου, δὲ χρειάζεται πιά τὴν Κύπρο ἡ Ἀγγλία καὶ γιὰ τοῦτο δὲ μὰς φαίνεται παράξενον ποὺ συζητήσανε καὶ τὰ ἐπίσημα φύλλα τῆς Ἀγγλίας εὐνοϊκὰ τὸ κυπριακὸ ζήτημα.

Ἔτσι φτάνουμε στὰ συμπεράσματα.

1) Ἡ Ἀθὲλει ἡ Αὐστρία ἡσυχία καὶ ἰσορροπία στὴ Χερσονήσῳ μας πρέπει νὰ φροντίσῃ, νὰ μὴν ἀλληλοτρώγουνται τὰ μὴ σλαβικά στοιχεία, καθὼς ἡ Ἑλλάδα, ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Ἀρβανιτία.

2) Ἡ Ἀθὲλει ἡ Αὐστρία σημαντικὸ πρόχωμα ἐναντία στὸ Σλαβισμό, τότες ἄς μὴν ἀφήσῃ τὴν Ἑλλάδα νὰ χαθῇ.

3) Ἡ Ἀθὲλει ἡ Αὐστρία νὰ διατηρῇ τὸ σπουδαιότερον (γιὰ νὰ μὴν ποῦμε τὸ μόνον) ἐμπορικὸν ἔδαφος, πρέπει τοὺς Ρωμοὺς ποὺ ἴσα μὲ τώρα εἶχανε στὰ χέρια τους τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀνατολῆς καὶ ποὺ θὰ ἔχουνε στὸ μέλλον μεγαλύτερη ἐξέλιξιν, καὶ μάλιστα μετὰ τὸν τωρινὸν πόλεμον, νὰ τοὺς ἔχῃ σύμμαχους πάντα καὶ ὄχι ὄχτροὺς.

ΠΑΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΛΙΑΣ

— Στὸ ἐρχόμενον φύλλον θὰ τυπώσουμε μιὰ σειρά πρωτότυπα ποιήματα τοῦ Ν. Ποριώτη μὲ τὸν τίτλον «Οἱ νεκροὶ τῆς Ὠραίας». Τὰ ποιήματα τοῦ Ποριώτη εἶναι γραμμένα σὲ **Σαπφικὸ μέτρο**.

ΜΑΤΙΕΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΣ

ΟΙ ΓΥΦΤΙΣΣΕΣ

Πρωτ'-πρωτ', την Καθαροδευτέρα, οι δυο γύφτισσες, μ' ένα τορβά κρεμασμένο από τον ώμο, μ' ένα ραβδί γλωρό στο μαύρο χέρι, το άγριοστολισμένο με μπλε χάντρες, ξυπνήσανε τη γειτονιά γυρίζοντας στα σπίτια, χτυπώντας κάθε αυλόθυρα με το ραβδί, και κράζοντας από πάνω από τις μάντρες :

— Μακαρόνια, κριάτα, τίποτ' αποφάγια...

Δέν ακούγανε απάντηση, δέν τις πείραξε ή περφορόνηση, τραβοῦσαν πάρα κάτω και ξανάλεγαν :

— Κοκόνες... κυρίες... μακαρόνια...

Τίποτα φεύγανε, βιαστικιές, ξυπόλιτες, βρωμιάρικες, σειώντας την πεταμένη κοιλιά τους, λυγίζοντας τα κρεμασμένα στήθια τους, ως που κάποιο παραθύρι άνοιγε, κάποιο χέρι έβγαине μ' ένα φαράσι αποφάγια, τάριχνε, σα σκουπίδια, μέσα στον τορβά που τεντώναν από κάτω--σαν πεινασμένο στόμα--τα μαυρειδερά, γυαλιστερά χέρια κ' αποτραβιῶταν πάλι μέσα με σιωπή, μ' αηδία και με φόβο.

Μα ό νοῦς μου έμένα οὔτε σόπαινε, οὔτε αηδίαζε, οὔτε φοβότανε, μόνο ζήλευε. Ζήλευε τον ευτυχισμένο αυτό λαό, τον πειό ευτυχισμένο απ' όλους γιατί δε νοιώθει τη ζωή που κάνει όλος ό άλλος κόσμος, τη δύσκολη ζωή, και γι' αυτό δέν έχει τις ανάγκες του. Αυτού ή ζωή είν' αλλοιώτικη, όπως αλλοιώτικη από τη δική μας είναι ή ζωή του ζώου και του φυτού· είναι μια ζωή απλή, γιατί δε θέλει άλλο από τροφή κ' από συνέχεια. Δέν έχει ό γύφτος οὔτε κράτος, οὔτε νόμο, οὔτε πολιτισμό, οὔτε κανένα περιορισμό απ' αυτούς που μάς κάνουν εμάς δούλους. Αυτός είν' ό ελεύθερος, γιατί είναι ό αφέντης της γῆς όπου πατεῖ, του σπιτιού που κάθεται, του άγέρα που άνωσαινει. Όπου του άρρέσει εκεί είν' ή πατρίδα του. Δέ δουλεύει τότε θρέφουμε, κ' αυτός μάς κοροϊδεύει. Πιστεύουμε στη μοῖρα που μάς λέει, κ' αυτός πιστεύει στη μοῖρα μας. Αυτός περιφρονεί εμάς κ' όχι εμεῖς αυτόνε. Αυτός που ξέφυγε από τις συνθήκες της ανθρώπινης ζωῆς, και στέκετ' από μακριά της και την κοροϊδεύει. Η πανούργικη ματιά του, ή κλαψοτραγουδιστή φωνή του, το ξενιαστό του ξάπλωμα στο λιόλαμπρο γρασίδι, ή γδύμνια του, ή βρωμα του, ή ξεδιαντροπιά του, όλα του είναι κοροϊδεία προς εμάς.

Μάς λέει κάθε γύφτος και κάθε γύφτισσα :

« Έσὺ εἶσαι δούλος του θεού σου, της πατρίδας σου, της πολιτείας σου, του νοικοκύρη σου, του ράφτη σου, του γιατροῦ σου, του εμπόρου σου, του

γείτονά σου, του μυαλού σου, της καρδιάς σου· εἶσ' άλυσσοδεμένος με συνθήκες. Έγὼ εἶμαι αφέντης. Έχω θρησκεία όποια θέλω, πατρίδα όποια θέλω· νόμο μου την άνομία, υγεία μου τη βρωμα, σκέψη μου την ξενουασιά, έρωτα ελεύθερο. Νοῦκι, λούσσο, υπόληψη, τιμή, χρέος, καθήκο είναι άνοησίες που δέν υπάρχουνε στη δική μου τη ζωή, την τέλεια ζωή, αφού είναι ή πιό λεύτερη. Κι αν είναι ή λευτεριά ό πιό μεγάλος σκοπός που έχει ό πολιτισμός σ' αυτό τον κόσμο, εγὼ εἶμαι ό πολιτισμένος, που εἶμαι λεύτερος, κ' εσὺ εἶσαι ό βάρβαρος, που εἶσαι δούλος, αφού πιστεύεις, υποτάσσεσαι, φυλάγεσαι, φορολογείσαι, καθαρίζεσαι, λουσσαρίζεσαι, σκέφτεσαι, παντρεύεσαι, δουλεύεις, αφού εἶσ' άλυσσοδεμένος.

Αὐτὰ λέγανε στη σκέψη μου με την κλαψοτραγουδιστή σεράμενη φωνή τους, οι μαγαρισμένες γύφτισσες που γλυστρούσανε, ξυπόλιτες, μαυρειδερές, φαντάσματα της κοροϊδίας, και γυρεύαν τ' αποφάγια της αποκριάς την Καθαροδευτέρα.

--><--

ΟΙ ΛΕΥΚΕΣ

Πέρασα πάλι, ύστερ' από χρόνια, κάτω απ' τη διπλή δεντροσειρά που πάει στο κοιμητήρι. Μα τώρα μου φάνηκε πώς πήγαινα σε πανηγύρι. Ό ήλιος ήταν γελαστός, ό δρόμος πιό ανοιχτός, τα δέντρα πιό πρόσχαρα. Άλλοτε ήταν κυπαρίσσια, κ' εστέκοντο αλύγιστα σα θλιμμένες μαυροφόρες, που σκύβαν τα κεφάλια τους για να περνάνε οι κηδεῖς. Τώρα είδα αντί για κυπαρίσσια λευκες να σειοῦνε παιχνιδιάρικα τα τριφερά τους βλασταράκια, να μουρμουρίζουνε σα γέλια παιδικασία και να σκορπίζουνε στον πένθιμο δρόμο τη χαρά της ζωῆς που ξαναγεννιέται, ξαναασάινει, ξαναβλέπει.

Ποιά από τις δυο να ήτανε τάχα ή αλήθεια : ή παλιά δεντροσειρά με τα κυπαρίσσια, ή ή τωρινή με τις λευκες ; ποιά νάρμοζε καλλίτερα με τον τόπο που ήτανε βυλμένες ; αυτή που δειχνε τη θλίψη ή τούτη που δείχνει τη χαρά ;

Δέν ξέρω· γιατί δέν καταλαβαίνω τί σχέση έχουνε τα δέντρα με τα δικά μας τα αιστήματα και ποιός έβαλε σε νόμο ανθρώπινο τα πλάσματα άλλου γένους κ' άλλου κόσμου, κ' είπε : τα κυπαρίσσια να δείχνουνε τη θλίψη και οι λευκες τη χαρά.

Θαρρῶ, γι' αυτό, πώς αυτός ό νόμος είναι ψεύτικος κ' αποδείξη πώς εμεῖς που τον έβάλαμε τονε πατοῦμε, αφού άλλοτε στο δρόμο του κοιμητηριού φυτεύουμε άλλα δέντρα κ' άλλοτ' άλλα.

Άν είναι όμως ψεύτικος ό νόμος, είναι αληθινή ή ιδέα να μοῦν επίτηδες δέντρα της χαράς στο

δρόμο της λύτης. Γιατί αυτή είναι η ζωή: μιὰ ἀτέλειωτη ἀντίθεση, μέσα σὲ μιὰ ἀπειρία ἀπὸ δυνάμεις. Ἦθε στοιχεῖο, κάθε πλάσμα, κάθε ὄρατὸ κι' ἀόρατο, κάθε ὕλικὸ κι' αἶλο, ὅσο μεγάλο, κι' ὅσο μικροῦτικο κι' ἂν εἶναι: εἴτε ὠκεανός, εἴτε σκουλήκι, εἴτε ἄνεμος, εἴτε χορταράκι, εἶναι καὶ μιὰ δύναμη, δύναμη ἀντίθετη, ἀλλὰ ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ κἀνη ἢ μιὰ δίχως τὴν ἄλλη. Εἶναι ἡ φωτιά ποῦ δὲν ἀνάβει δίχως τὸν ἀέρα: εἶναι ἡ γυναίκα ποῦ συμπληρώνει ἄπ' τὸν ἄντρα.

Κ' ἡ εὐτυχία κ' ἡ συμφορὰ, κ' ἡ θλίψη κ' ἡ χαρὰ εἶναι κι' αὐτὲς δυνάμεις ἀντίθετες ἀλλὰ σφιχτοδεμένες: ἢ μιὰ χαλαίει τὴν ἄλλη κ' ἢ μιὰ δίνει τὴ δύναμη τῆς ἄλλης. Πρέπει νὰ πονέσουμε γιὰ νὰ νοιώσουμε τὴν ὑγεία: νὰ πάθουμε κακὸ γιὰ νὰ καταλάβουμε τὸ καλὸ: νὰ κλάψουμε γιὰ νὰ αἰστανθοῦμε τὴν εὐχαρίστηση τοῦ γέλιου: νὰ περάσουμε νύχτα γιὰ νὰ ποθήσουμε ἡμέρα: νὰ ἰδοῦμε τὸ θάνατο γιὰ νὰ ἀγαπήσουμε τὴ ζωὴ.

Κι ἀγαπάμε τὴ ζωὴ, ὅταν, μπροστὰ στὴν πύλη τοῦ κοιμητηριοῦ, τραγουδᾶνε πρόσχαρες οἱ λεῖκες.

Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙ ΔΗΣ

ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ

ΠΑΠΑΡΟΥΝΕΣ

Στοῦ κάμπου τ' ἀνοιξιᾶτικο, τὸ μέγα πανηγύρι,
Οἱ παπαρούνες ντροπαλὲς μεθοῦν καὶ ξεφαντώνουν
Σὰν κοπελιὲς ποῦ κρύβονται δειλὲς στὸ παραθύρι
Μὰ μέσα οἱ πόθοι των φωτιά στὰ στήθια των ματώνουν...

Τὰ μάγουλα τὰ κόκκινα, τὰ πορφυρὰ τὰ χεῖλη
Χαρίσματα τῆς Ἀνοιξης στὴν κάπια μου παιδοῦλα
Τὶ καρτεροῦν; Μὴ τὴν πικρὴ καρδιά μου νὰ τοὺς στεῖλῃ
Ἵλο τὸ αἶμα τ' ἄλλο στὴ δίψα των δροσοῦλα;

ΣΟΦΙΑ

Λόγια καὶ γέλια ὀλόδροσα σὲ κοραλλένιο στόμα
Σὰ μακρονὴ ἀντηχήσατε χορμόσυνη καμπάνα.
Κ' ἦθε ἡ ζωὴ στερεὴ φορὰ, καλὴ μὰς χρυσομάνα,
Μοῦ φίλησε τὸ μέτωπο καὶ μοῦπε: Ζῆσε ἀκόμα!...

Π. ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ

ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΡΤΖΩΚΗ

Φίλε «Νουμά»,

Διέβασα καὶ γὼ τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Λέαντρου Παλαμᾶ «Γιὰ τὴν ποίηση τοῦ Μαρτζώκη» καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ τυπώσης τοῦτα τὰ λίγα λόγια στὸ ἐλεύτερο φύλλο σου. Θέλω—καὶ μαζί μὲ μένα πιστεύω πὼς πολλοὶ θὰ θέλουνε—νὰ μάθω γιὰ ποιὸ λόγο κλωτσοπατάει ὅλη τὴν ἐργασία ἐνὸς ἀνθρώπου χωρὶς νὰ ξέρουμε αὐτόνε τὸν ἀπαραίτητο λόγο. Νὰ κάνουμε τὸν κριτικατζῆ δὲν εἶναι δύσκολο πρᾶγμα—καθὼς τώρα τελευταῖα φάνηκε—, θαρρῶ ὅμως πὼς ἡ διαολεμένη αὐτὴ δουλειὰ δὲν εἶναι δημοσιογραφικὴ καὶ γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ κριτικὴ χωρὶς νὰ λείει καὶ τὸ **γιατί** λείει ἔτσι καὶ ὄχι ἄλλοιως. Ὅμως ὁ κ. Λέαντρος Παλαμᾶς ἐνῶ στὴν ἀρχὴ στὸ ἄρθρο του μᾶς λέει πὼς θὰ πείσῃ μ' ἕνανε σύντομο χαρακτηρισμὸ τοῦ ἔργου τοῦ Μαρτζώκη, πὼς ὅλη του ἡ δουλειὰ δὲν ἔχει καμμιά σπουδαιότητα, τραβάει καὶ τελειώνει τὸ ἄρθρο του χωρὶς νὰ τὸ καταφέρῃ. Τὸ μόνο ποῦ καταφέρνει—καὶ δὲν πιστεύω νὰ μὴ μετάνιωσε ἅμα τυπώθηκε τὸ ἄρθρο του—εἶναι νὰ πιάσῃ τὸ μακαρίτη τὸ γέρο Μαρτζώκη, ζεστόνε ἀκόμα, καὶ νὰ τόνε σκάσει χάμου ἀλύπητα καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ σὲ κανένα τὸ λόγο. Μὰ αὐτὸ, Χριστιανοί, δὲ λέγεται κριτικὴ, αὐτὸ εἶναι πλημμέλημα! Δὲν ἐπαίρνε τουλάχιστο παράδειγμα ὁ κ. Α. Παλαμᾶς ἀπὸ τὸ **μεγάλο** πατέρα του; Δὲ διαβάζει τίς κριτικὲς του νὰ ἰδῇ πὼς κρίνουνε ἔτσι βαστάνε ἀδιάκοπα τῆνα τους χέρι πάνου στὴν καρδιά τους;

Εἶπα πὼς δὲν κάνω τὸν κριτικατζῆ. Τέτοια δουλειὰ δὲν εἶναι γιὰ τὸν καθένα καὶ πολὺ περισσότερο γιὰ μένα. Γι' αὐτὸ δὲ λέω ἂν εἶναι ἢ δὲν εἶναι δίκαια τὰ ὅσα γράφει γιὰ τὴν ποίηση τοῦ Μαρτζώκη. Θαρρῶ ὅμως πὼς κακὴ ἐκδούλευση κάνει καὶ στὸν ἑαυτό του καὶ στὰ γράμματα καθέναν ποῦ ἔτσι γιὰ νὰ γράψῃ καὶ μὲ τὸ **ἔτσι θέλω** βγάνει ἀπόφασες χωρὶς **δικαιολογία**. Ὁ κ. Α. Παλαμᾶς σὰν ἤθελε νὰ κάνει κριτικὴ, ἔπρεπε νὰ πάρῃ πέντε κομμάτια ἀπὸ τὰ λίγα πῶς γράφει ἢ καλὸς γέρος καὶ ἀπάνου σὲ κείνα νὰ μιλήσῃ, νὰ κριτικάρῃ, ν' ἀποφασίσῃ. Ἡ μήπως δὲν καταδέχεται νὰ κουραστῇ περισσότερο; Ἄν εἶναι τοῦτο, τότε δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνάκατευτῇ καθόλου.

Τάχα δὲ θὰ βρεθῇ κανεὶς νὰ μιλήσῃ γιὰ ὅσα μᾶς ἄφησε ὁ γέρο Μαρτζώκης;

Ἵο «Νουμάς» ἔχει κηρυχθεῖ ἐλεύτερο βῆμα

ἀπομοναχός του. Ἄς μὴν ἀδικηθῆ καὶ πεθαμμένος αὐτός· ποῦ καὶ ζωντανός ποτέ· του δὲ δικαίωθηκε.

Χαλαντρίτσα—Πάτρας, 9. 4. 13.

Σὲ χαίρω
Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ

ΜΙΑ ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ (*)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΕΛΟΥΔΑΣ

Ἀνθυπολοχαγός 8ου πεζικοῦ
συντάγματος

ἠρωϊκῶς πεσὼν ἐν Μανωλιάσῃ
τῇ 20 Φεβρουαρίου 1913

Αὐτὰ τὰ ἴδια γράμματα χαραγμένα μετὰ τὸ ἴδιο μου τὸ χέρι ἐπάνω στὸ σταυρὸ ποῦ τὸν διώρθωσα μόνος μου μετὰ σανίδα ἀπὸ μιὰ κάσα φυσιογύλιον, αὐτὸ τὸ ἀπαίσιο βράδυ, ποῦ ἦσαν οὐ νεκρός, ἀγαπημένη μου Βασίλη, σοῦ τὰ προσέφερα γιὰ τελευταίον δῶρο, ὅταν μετὰ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια σῆθαιψα ἐκεῖ στὸ ἐρημικὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ὑωρακισιοῦ. Τώρα ποῦ ἔφυγα ἀπὸ ἑκεῖ καὶ σάφησα μόνος μέσα στὴν ψυχρὴ ἀγκαλιὰ τῆς ἐνδοξῆς γῆς ποῦ τὴν ἐπότισες καὶ τὴν ἐδόξασες μετὰ τὸ αἷμα σου, τώρα κάθουμαι καὶ ἐγὼ πάντα μόνος καὶ συλλογίζομαι τί λόγια νὰ βρῶ γιὰ νὰ θρηνήσω τὰ νεκρὰ σου καὶ τὴν παλληκαριά σου, γιὰ νὰ θρηνήσω γιὰ τὴ μεγάλη στέρηση ποῦ ἔπαθε ἡ Πατρίδα μας μετὰ τὸ θάνατό σου, ἡρώα μου. Ὅταν συλλογίζομαι τὰ τελευταία λόγια ποῦ μοῦ εἶπες, ἔταν τὴν παραμονὴ τῆς ἐφόδου σὲ ἀπεχαίριζα καὶ σὲ εὐχόμουν μετὰ τὸ καλὸ νάνταμωθοῦμε στὰ Γιάννενα· «νὰ ἴδουμ, μοῦ εἶπες, ἢ στὰ Γιάννενα ἢ σὲ καμμιά χαράδρα νὰ μοῦ ψάλης τρισάγιο...» ποῦ τόσο πολὺ μεπικράνες, θέλω νὰ θρηνώ θέλω νὰ κλαίω παντοτεινά, ἀλλὰ κάποια δύναμη ὑπερφυσικὴ ποῦ λέγεται «Πατρίδα» δὲ μάρφινει ἐνῶ ἐγὼ θέλω νὰ κλαίω, ἐκεῖνη εἶναι γελαστή· τὴ βλέπω πάντα νὰ στέκη ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν τάφο σου καὶ νὰ στεφανώνη τὴν πέτρα ποῦ σὲ σκεπάζει μὲνα ἀθάνατο στεφάνι γενομένο ἀπὸ βλαστάρια δάφνης καὶ ἀπὸ ἀγριοαλόουδα ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ εἶναι ἀνάμεσα στοὺς βράχους ποῦ τοὺς ἐκοκκίνισες μετὰ

(*) Σημ. τοῦ «Νομᾶ». Ἡ νεκρολογία αὕτη εἶναι γραμμένη ἀπὸ ἕνα παπὰ καὶ μὰς τὴν ἔδωσε ὁ φίλος κ. Ἀντρέας Καρκαβίτσας. Εἶναι γραμμένη στὴ δημοτικὴ κ' ἔρχεται ἔτσι σὰ συμπλήρωμα στὰ δύο γράμματα ποῦ τυπώσαμε στὴν 64 σελίδα. Ἦσαν ἀπ' τῆς στρατιωτικῆς, ἔρχονται κ' οἱ παπᾶδες νὰ μιλήσουν ζωντανὰ κ' ἔθνικα. Νὰ, τί κατάφερα ὁ πόλεμος.

αἱμά σου. Ὅταν μετὰ βλέπη ἐμένα νὰ κλαίω, μοῦ λέει μετὰ θυμὸ... «Γιὰ κείνους ποῦ ἀρρωσταίνουν στὸ σπῆτι τους καὶ πεθαίνουν στὸ κρεβάτι τους καὶ τριγύρω τους εἶναι οἱ γονεῖς τους ἢ τὰ δέξερφα τους ἢ τὰ παιδιὰ τους ἢ οἱ συγγενεῖς τους, γιὰ κείνους πῆγαινε νὰ θρηνήσης καὶ νὰ κλάψης· γιὰ τὰ παλληκάρια αὐτὰ ποῦ τόσο μῆνες ἐθάσταξαν μετὰ χαρὰ ἐπάνω στὰ χιόνια καὶ στὸ κρύο καὶ στὸ τέλος γιὰ τὴν τιμὴ μου καὶ τὴ δόξα μου ἔχουσιν τὸ αἷμα τους, γι' αὐτοὺς νὰ μὴ θρηνήσης, παρὰ νὰ γελάς καὶ νὰ χαίρης καὶ νὰ λές τιμὴ καὶ δόξα στὸ ὄνομά τους, τιμὴ καὶ δόξα στοὺς γονεῖς ποῦ τοὺς ἐγέννησαν!»

Τιμὴ καὶ δόξα λοιπὸν, Βασίλη, στὸ ὄνομά σου! Τὸ τρισένδοξο στεφάνι, ποῦ σοῦ ἐχάρισε ἡ Πατρίδα, θὰ μὲνη αἰώνια στὸν τάφο σου, ὅσο ζῆ τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος καὶ ἡ ἱστορία, καὶ θὰ ἐμπνέη στὶς ψυχὰς τῶν παιδιῶν τοῦ μέλλοντος τὸν ἠρωϊσμὸ καὶ τὴν αὐτὰρνηση γιὰ νὰ δοξάσουν καὶ νὰ μεγαλύνουν καὶ αὐτὰ τὴν Πατρίδα.

ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΚΑΤΟΥΛΟΣ

ΘΡΗΝΕΙ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ

Κλάψετε· κλάψετε, Χάριτες καὶ οἱ σεις Ἀγάπες κλάψετε· κλάψετε, κλάψετε ὅλοι ἐσεῖς ἀγαπημένοι ἀνθρώποι. Δὲ ζεῖ πιά τὸ μορφο πουλι τῆς φίλης μου, δὲν εἶναι πάει τῆς Λεσβίας μου ἡ χαρὰ, πάει τὸ πουλάκι ἐκεῖνο ποῦ πιότερο ἀπ' τὰ μάτια τῆς ἐλάτρευε τὰ ὄρατα. Καὶ τόσο εἶταν χορούμενο καὶ τόσο πιά εἶχε μάθει τὴν ὁμορφὴ ἐρωμένη του, τόσο σὺ μιὰ παιδοῦλα ποῦ ξέρει τὴ μητέρα τῆς. Ποτὲ τὰ γονατὰ τῆς δὲν ἄφινε, μὰ πότε δῶ καὶ πότε κεῖ πετώντας καλοῦσε τὴ Λεσβία του μετὰ τὸ κελιάδιμα του. Καὶ τώρα, τῶρ' ἀκολουθεῖ τὸ μαυρο μονοπάτι ποῦ πάει στοὺς τόπους ὅπου λέν πῶς γυρισμὸ δὲν ἔχουν. Καταραμένα νᾶσαστε σκοτιάδια τοῦ Ἰενάρου, ἐσεῖς ποῦ τῶτε ἀλύπητα τὸ κάθε ὄρατο στὸν κόσμον. Καὶ εἶταν τόσο λατρευτὸ σὲ μετ' ὅ,τι μοῦ ἀρπάξτε! Ὡ σὺ καμὲ καὶ ὦ δυστοχο πουλάκι μου, γιὰ σένα τὰγαπημένα καὶ ὁμορφα τῆς φίλης μου ματάκια, τὰ βλέπουν τώρα κόκκινα, πλημμυρισμένα δάκρυα!

Μεταφραστὴς ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

(*) Τῶρα μὲ σὺν πέθανε τὸ πουλι τῆς ἐρωμένης του.

“ΓΡΑΜΜΑΤΑ”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Τόμος Δεύτερος (400-450 σελίδες)

Συντακτικὴ φ. 10 π. οὐλίμω φα.

Διεύθυνση: «Grammata» B. R. 1146. Alexandrie (Egypte)

ΚΡΟΝΟΠ. Νά, με λίγα λόγια ό κ. Κοσιμίδης από καιρό είναι ξετρελλιμένος μαζί σου...

BIRGINIA (γελώντας πονηρά). Παρακάτου... παρακάτου...

ΚΡΟΝΟΠΟΥΛ. Μα μη γελάς! Έγώ σου μιλώ σοβαρά, γιατί σοβαρά είναι και τὰ πράματα.

BIRGINIA (με ψεύτικη σοβαρότητα). Σοβαρώτατα!... Δεν τὸ βλέπω ;...

ΚΡΟΝΟΠ. Καὶ μὲ ἔβριλε νὰ σὲ βολιδοσκοπήσω, πού λένε, νὰ ἰδῶ πὼς θὰ σοῦ φαινότανε ἓνα τέτιο συνοικέσιο...

ἄν καὶ λέει πὼς ἀπὸ κάτι ματιές σου, ἀπὸ κάτι κουβέντες σου, ἔνιωσε πὼς δὲ σοῦ εἶναι ὀλωσδιόλου διάφορος... πῶς...

BIRGINIA. Ἄ! φυσικά!... Σ' αὐτὸ δὲ γελάστηκα... Κάτι αἰστανουμαί... πὼς νὰ σᾶς τὸ πῶ...

ΚΡΟΝΟΠ. (τρέποντας τὰ χέρια μ' εὐχαρίστηση). Λαμπρά!... Περιήρημα!... Μα δὲν τὸ φαντάζεσαι τί ζωὴ θὰ περάσεις μαζί του!... Βασίλισσα...

BIRGINIA. Τί λόγος!

ΚΡΟΝΟΠ. Εἶναι λίγο περασμένος στὰ χρόνια...

BIRGINIA. Τί σημαίνει!

ΚΡΟΝΟΠ. Ναί, τί σημαίνει αὐτό; Ὁ παρᾶς ὅλα τὰ διορθώνει, ὅλα τὰ σκεπάζει, δίνει σὲ ὅλα μὰ ξεχωριστὴ λαμπράδα...

BIRGINIA. Σοφὰ τὰ λόγια σας...

ΚΡΟΝΟΠ. Ἐπειτα συλλογήσου καὶ λιγάκι... συλλογήσου...

BIRGINIA. Τί νὰ συλλογιστῶ; Τ' ἀποφάτισα κιόλας... Μόνον νὰ δοῦμε ἂν κι ὁ πατέρας...

ΚΡΟΝΟΠ. Ὅσο γιὰ τὸν πατέρα σου, ἐγώ...

BIRGINIA. Λέ μοῦ λέτε, ἀπὸ τὸ σπῆτι σας ἴσια στὸ γραφεῖο ἤθεβατε;

ΚΡΟΝΟΠ. Γιατί μὲ ρωτᾶς;

BIRGINIA. Δὲν ἀντιμῶσατε κανένα; Δὲν περᾶσατε ἀπὸ τὴν πόρτα; Δὲν ἀκούσατε τίποτα;

ΚΡΟΝΟΠ. Ὅχι. Τί ν' ἀκούσω;

BIRGINIA. Κρῆμα, κ' εἴσατε καὶ παλιὸς δημοσιογράφος. Ἐγὼ ὄμως πού τώρα πρωτομπαίνο στὴ δουλιὰ, ἔκαμα τὸ ρεπορτάζι μου πρῶτ' πρῶτ' κ' ἔμαθα πὼς ὁ κ. Κοσιμίδης δυὸ μέρες τώρα ἔγινε ἄφαντος καὶ μαζὶ του κ' ἔβδον μήντα πέντε χιλιάδες τῆς « Ἀλληλοβοήθειας »... Καὶ πᾶν, πᾶν, πᾶν καὶ πίσω δὲ γυρνᾶν...

ΚΡΟΝΟΠ. (ξαφνιασμένος). Τί ;... Λαμπρά!... (ἀμέσως συνέρχεται). Ἄμ' ἄξερα! Αὐτὸ δὲ ἔλατε νὰ μὴν τὸ ξέρω!...

BIRGINIA (χοροϊδευτικά). Τὸ ξέρατε ;... Τότε γιατί...
ΚΡΟΝΟΠ. Μὰ κοκῶνα μου, δὲν τὸνίωσες γιατί σοῦ μιλοῦσα ἔτσι ;

BIRGINIA. Ὅχι.

ΚΡΟΝΟΠ. Ἦθελα νὰ σὲ βολιδοσκοπήσω... ἤθελα νὰ δῶ ἂν ξακολουθεῖς νὰ τρέφεις συμπάθεια γι' αὐτόνε, γιὰ νὰ διαλέξω τὸν καταλληλότερο τρόπο νὰ σοῦ πῶ τὴν τρομερὴ εἶδηση... Ὁ μασκαράς!... Ἔτσι θὰ τέλειωνε! Τόλγα γὰ γώ! Ἄπὸ πέρσι τόλεγα!

BIRGINIA. Μπα! τὸ λέγατε ;

ΚΡΟΝΟΠ. Ναί, τόλεγα, μὰ ποιός μ' ἄκουγε! Ὁ πατέρας σου μάλιστα, ὄσες φορές ἔκαμα νὰ τοῦ ἀνοίξω τέτια κουβέντα, ἀμέσως μ' ἔκοβε στὴ μέση. Ἐἶχε μεγάλη μπιστοσύνη καὶ ἐπόληψη σὲ daύτονε... Οἱ τέτιοι, ξέρεις... Μὰ ὄσο παλιόθρωπος κι ἂν εἴτανε, κάτι τοῦ χρωστᾶς καὶ σύ...

BIRGINIA. Ἐγώ ;... Αὐτὸ δὲ μᾶς ἔλατε, νὰν τοῦ χρωστάω καὶ γώ!...

ΚΡΟΝΟΠ. Ναί, ναί, τοῦ χρωστᾶς... Ἄκου με... Αὐτὸς ἀνοίξε τὰ μάτια τοῦ πατέρα σου γιὰ τὸ Γιανίδη...

BIRGINIA (ξαφνιασμένα). Πῶς ;

ΚΡΟΝΟΙ Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἐγὼ τὸν παροικίησου νῦν τοῦ τῆ περὶ, μὴ ὁ Κοσμήδης ἐνέδησας, ὁ Κοσμήδης τοῦ εἶπε πὼς ὁ Γιαννίδη; σὲ ξεμπαλάξει, σὲ κοροϊδεύει γὰρ νὰ κἀναι τὴς δουλείας του κ' ἔτσι ὁ πατέρας σου τίμηθε ὅλα καὶ τὸν πέτυξες ἀπὸ θῶ, τὸν ἀλυτῆρου...

ΒΙΡΡΙΝΙΑ (μὲ συγκρατημένη ὀργή). Ὅσοι σὺν κ. Κοσμήδῃ καὶ σὺν ἀπερτιὰ του τὸ χροστιάω τὸ μεγάλο αὐτοῦ καλό ;

ΚΡΟΝΟΙ. Αὐτὴ ἴνα ἡ ἀλήθεια.

ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Καὶ ἔχετε ποτὶ κρίει τόξα ὁ πατέρας μου;

ΚΡΟΝΟ. Ἰοῦ νὰ ἔξω;

ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Νὰ σᾶς τὸ πῶ κ. αὐτὸ ἐγὼ... Ἰδαι νὰ βρεῖ τὸν κ. Γιαννίδη καὶ νὰ τὸν παροικιάσει, νὰί, νὰ τὸν πα-ρα-κα-λέ σαι νὰθρεῖ νὰ πᾶσει τὴ θέση ποῦχε πρῶτα, νὰ ξαναγίνει ἀρχισυντάκτης στὸ « Δάββαο ».

ΚΡΟΝΟΙ. (Χαρούμενα). Δαμπαρά ! Δαμπαρά !... Αὐτὸ ἔργεσε νὰ γίνει ! Μ' ἔσαν τέτιο ἀρχισυντάκτη ἱκανό, τίμιω, ἐργατικό, τὸ « Δάββαο » θὰ ξαναβρεῖ τὴν πρῶτη δόξα του καὶ μετ' ἐταυέλους, ποῦχουμε χάσει τὰ νερά μας μὲ τὸν ἀσυ-νειδητο Βούτα, θὰ ξαναπαῦθε σὴν τιμημένη θέση μας...
ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Νὰ σᾶς πῶ, κίγιε Κρονόπουλε... Ἄγαστῶ πολὸ τὴ γυναικία σας καὶ γι' αὐτὸ λέξη θὰ πῶ στὸν κ. Γιαννίδη, οὔτε στὸν πατέρα μου ἀπ' ὅσα εἶπατε. Σᾶς συ-βουλεύω ὅμως ἀπὸ θῶ κ. ὁμπαρὸς ν' ἀλλάξετε ταχυκί.

ΚΡΟΝΟΙ. Ἐγὼ, παιδί μου, πάντα γιὰ τὸ καλό σου...

ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Ἰσια ἴσια, καυγὸς πὰ νὰ ἔσκουραστερε ἀπ' αὐτὴ τὴν ἔγνοια...

ΚΡΟΝΟΙ. Ὅστοςο ἀν ὁ κ. Δεσθυνητῆς μου μαροῦθ-σε νὰ...

ΚΩΣΤΑΣ (μπαίνοντας χαρούμενα). Κυγία... τὰ συχαρί-κια μου... τὰ συχαρίκια μου... Ἦρθε !... Ἦρθε !...

ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Τί ρέζει, Κώστα ;

βοήθειας» καὶ νὰ μὴξέπει ὅσο μαροῦτὶ περυσιάνεσος πλη-ροφορῆς. Νὰ μὴν τὸ ἐκχάσεις, παιδί μου...

ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Ἐννοια σου πατέρα !

(Ὁ Ασπιόνης φεύγει. Ἡ Βιργινία ψέχγει στὸ τραπέζι καὶ βρόικει κἀπιε βέβαιο, τ' ἀπθῶνει πάνου σ' ἄλλο τρα-πέζι, στὸ τραπέζι τοῦ Ασπιόνη, παίρνει χαρτὶ καὶ πέν-να καὶ ἀρχινάει νὰ γράψει, μεταπραξῶντας ἀπὸ τὸ βέβαιο).

ΚΡΟΝΟΠΟΥ. (μπαίνοντας ὑστερ' ἀπὸ λίγη ὄρα ἀπὸ τὸ γκαρῆτο τῆς οὔνεξῆς). Μὲ ζήτησατε, κ. Δεσθυνητῆ; Μὰ ! ἡ ὄρατῃα μας συνεργύησασα !... Κι ὁ κ. Δεσθυνητῆς; **ΒΙΡΡΙΝΙΑ** (ἐξακοιουθῶντας νὰ γράψει). Ὁ πατέρας μου εἶπε, κ. Κρονόπουλε, νὰ πάτε ἀμέσως νὰ...

ΚΡΟΝΟΙ (Ἠγγαίνοντας σιμά της. Γλυκανάλατα). Δὲ σοῦ εἶπε νὰ πάω πουθενά... σοῦ εἶπε νὰ καθίσω σιμά σου καὶ νὰ σοῦ πῶ... Ὡ, γίλια πράγματα ἔχω νὰ σοῦ πῶ... Καὶ πρῶτα πρῶτα γιὰ τὸν κ. Κοσμήδῃ...

ΒΙΡΡΙΝΙΑ (σιζηματώντας τὸ γράψιμο). Μὰ ἴσια ἴσια γιὰ τὸν κ. Κοσμήδῃ...

ΚΡΟΝΟΙ. Τί ; Τοῦκαμε κιάλας λόγο ;... Βιάστηκε ὁ βλογημένος... Ἐμεῖς ἀλλιώτικα νὰ συφωνήσαμε...

ΒΙΡΡΙΝΙΑ (γελαστά). Βιάστηκε ; Ὅσοι νομίζετε ἔσετε πὼς ἔργεσε νᾶν τὸ κάμει ἀγοῦρεγα ;... Μὲ περυσιότερο τέμπο ;

ΚΡΟΝΟΙ. Μὰ νὰ μ' ἀκοῦς ἐμεῖνα !... Βιάστηκε, σὺ λέω ! Ἐργεσε πρῶτα νὰ μ' ἀφίσει νὰ μιλήσω ἐγὼ, καθὼς τὰ συφωνήσαμε. Νὰ σοῦ τὰ πῶ, νὰ σὲ συμβουλέψω, νὰ σὲ καταφέρω νᾶν τὸ παραδεχτεῖς, νὰ πεις τὸ « ναι ». Τοῦ πα-τέρα σου τὸ ζήτημα ἐρχότανε δευτερο...

ΒΙΡΡΙΝΙΑ (ἀπερῶντας). Νὰ μὲ καταφέρετε ;... Νὰ πῶ τὸ « ναι » ;... Τοῦ πατέρα μου τὸ ζήτημα ἐρχότανε δευτε-ρο ; Ἦ' εἰν' αὐτά, κ. Κρονόπουλε ;

τελιωμένα... Σώνει νάφθει... Όχι πιά ἀρχαιοντάχτη, μιά παιδί μου θά τόν γιάμω... Μά πώς θάρθει ;... Τοῦγραφα κι οὔτε μου ἀπάντησε... Χιές τοῦ ξανάγραφα. Νά, κι ὁ Σπυριδοπούλος τόφρα...

ΜΑΥΡΟΠ. Ἄκουσε, φίλε μου... Πάμε μαζί νάν τονέ βροῦμε... Τοῦτη τήν ὥρα, ξέρω, βρίσκειται πάντα στήν Ἐθνική Βιβλιοθήκη καί διαβιάζει... Τόν παίρνουμε καί τρώμε μαζί... Καί ἔστερα... τά παραικίτου δική μου δουλιά... Μή σέ νοιάζει...

ΛΑΣΠΙΔΗΣ. Πάμε !... Μιά στιγμὴ μοναχά, νά πῶ καί τῆς Βιργινίας... Ἄ θές κατέβα καί περιμένέ με, δυὸ λεφτά μοναχά, μπορεῖ καί λιγότερο...

ΜΑΥΡΟΠ. Καλά. (Φεύγει).

ΛΑΣΠΙΔΗΣ(παγγαίνοντας σὴ δεξιὰ πόρτα). Βιργινία...

ΒΙΡΓΙΝΙΑ (ἀπὸ μέσα). Ἀμέσως, πατέρα.

ΛΑΣΠΙΔΗΣ. Ἐλα γλήγορα γιατί βιάζομαι.

ΒΙΡΓΙΝΙΑ. Ἐφτασα. (Βγαίνει χαρούμενη). Ἦρθε ; (ἀπογοητευμένα) Μπᾶ !... Καί γὼ νόμιζα... Μά δὲ μᾶς ἔταξε πὼς θά μᾶς τονέ φέρει στίς ἔντεκα ὁ κ. Σπυριδοπούλος ;

ΛΑΣΠΙΔΗΣ. Αὐτός νά τελιώσει δουλιά !... Θὰ πάω τόφρα γὼ μαζί μὲ τὸ Μανρόπουλο νάν τονέ βροῦμε ..

ΒΙΡΓΙΝΙΑ. Μά λέτε νά δεχτεῖ ;

ΛΑΣΠΙΔΗΣ. Ἐλπίζω. Ἐσὺ σὺδ μεταξὺ πάρε νά μεταφράσεις τήν ἐπιφυλλίδα... Ἄμα ἔρθει ὁ Κρονόπουλος νάν τονέ στελεβεις ἀμέσως στήν μπόρσα... Ἐέρεις, ὁ Κοσμιδῆς σούφρωσε ἐβδομήντα πέντε γλιάντες καί τόστριψε ἀπὸ προχτές...

ΒΙΡΓΙΝΙΑ. Καλὲ τί λέτε ;

ΛΑΣΠΙΔΗΣ. Νάί !... Πιές τοῦ Κρονόπουλου νά τρέξει ἀμέσως στήν μπόρσα καί στὰ γραφεῖα τῆς * Ἄλληλο-

ΚΩΣΤΑΣ. Ἦρθε ὁ κ. Γιανίδης !...

ΒΙΡΓΙΝΙΑ (ὀρρωδῶμένη). Ποῦ ; Κάτου εἶναι ;

ΚΡΟΝΟΠ. Νά τρέξω νάν τονέ φέρω ;

ΚΩΣΤΑΣ. Μ' ἔστειλε νά ἰδῶ ἂν εἶναι ἀπάνου ὁ κ. Διευθυντής ...

ΒΙΡΓΙΝΙΑ. Ἀπάνου εἶναι, Κώστα, ἀπάνου !... Πιές του, Κώστα, πὼς εἶναι ἀπάνου καί τόν περιμένει. Πρόσφεξε μὴ σέ νιώσει πὼς τοῦ λές ψέματα, Κώστα...

ΚΩΣΤΑΣ. Ὅσο γι' αὐτό... (φεύγει).

ΒΙΡΓΙΝΙΑ. Ἐσεῖς, κύριε Κρονόπουλε ἄμετε γιὰ τὸν Κοσμιδῆ... νά μάθετε καθέκαστα... Μά ἀπὸ τοῦτη τήν πόρτα... Καλύτερα νά μὴν ἀνταμωθεῖτε σήμερα μὲ τὸν κ. Γιανίδη !...

ΚΡΟΝΟΠ. Κι ὅμως λαχταροῦσα ἐγὼ πρότος νά τόν ὑποδεχτῶ...

ΒΙΡΓΙΝΙΑ. Δὲν περιάζει... ἀφεῖστε αὐτῇ τὴ χαρὰ σέ μένα... σὺς παρακαλῶ...

(Ὁ Κρονόπουλος φεύγει ἀπὸ τὴ μεσιανὴ πόρτα. Ἡ Βιργινία φεγγολώνοντας ἀπὸ χαρὰ διαρβάνει τὰ μαλλιά τῆς, σιάζεται κ' ἔχει τὰ μάτια καρφωμένα στήν πλαγιασθὴ πόρτα. Ἦστερ' ἀπὸ λίγο, σὰ νά θυμῆθηκε κάτι, πάει βιαστικά καί κλειδώνει τὴν πόρτα τῆς σύνταξης, τραβώντας καί τοὺς μπερτέδες. Κεῖνη τὴ στιγμὴ μπαίνει ὁ Γιανίδης).

ΓΙΑΝΙΔΗΣ (κατάζοντας γύρω). Ὁ κ. Λασπίδης ;

ΒΙΡΓΙΝΙΑ (γυρῶντας ξαφνιασμένα). Κλέσχε !...

ΓΙΑΝΙΔΗΣ (χαϊρετώντας σοβαρά). Δὲν εἶναι δῶ ... Ὄστε μὲ γέλασε ὁ Κώστας ; Τότε νά γυρίσω ἄλλην ὥρα... (κάνει νά φύγει).

ΒΙΡΓΙΝΙΑ (παγγαίνοντας σιμά του). Ὁχι, Κλέσχε... μὴ φύγεις... κάθισε... ὅπου κι ἂν εἶναι θάρθει... Γιὰ σένα ἴσια ἴσια βγήκε.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ. Νά καθίσω ;... Μά ὄχι ἐδῶ μέσα... Νά καθίσω ἀλλοῦ... ὅπου ἀλλοῦ... Νάθβει καὶ νά μὲ ἴδει μαζὶ σας γιὰ νὰν τοῦ ξαναξυπνήσει πάλι ἢ ὑποψία πῶς σὰς ξεμυάλῃω ;

ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Μὴ τὸν ἀδικεῖς, Κλάρα... Δὲ φταίει... *Αγοῦρεγα... αἰγιο, θὰν τὸ μάθεις ποιὸς τὸν ἐγέθισε, ποιὸς τοῦβάθε τίς τέρας ἴδξες.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ. Δὲ μὲ διαφέρεται νὰν τὸ μάθω... Τὸν ἔνα χροῖο ποῦλεψα ἀπὸ δῶν, ὅ,τι ἔργασε νά μάθω, τὸμάθα... Πειρασούεργες γνώσες δὲ μοῦ χρειάζεταί... (κάθεται σὲ πὸλ-τόρνα μαζεμένα).

ΒΙΡΡΙΝΙΑ (κάθεται μπροστὰ σὲ γραφεῖο τοῦ πατέρα της, ἀντικρὺ του). *Ἐμαθες πολλὰ, κ' ἔπαθες πολλὰ... Κι ὄλα τὰ ἔργουε... ὄλα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (ἀδιάφορα). Μπα !... Τὰ ἔξεργε ;

ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Ναί, ναί... *Ὄλα !... Κι ὅπου ζήτησες νά σὲ συντρέξουε βρήκες τὴν ἀγνηση... κι ὄλοι ποὺ σοῦ τὴν ἀγνηθήκαν τὴ συντρομὴ τους, ἐρχόντουσαν δῶ καὶ μὰς τὸ παυεῖόντουσαν, ἔτσι γιὰ νά μὰς πουλήσουε δουλέψη...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ. Μαροῦ νά καρπύσω ;

ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Μά καρμωδία παίζουε ;... *Ὁ πατέρας τὰ μάθαινε ὄν' αὐτὰ καὶ λυτότανε πὸλὸ, παγατολὸ... τίστε-ψέ με...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς ἡ μεγαλοψυχία μοῦ γύγισε τὴ γόχη της... Καλὰ μοῦ ράλεγε ὁ πατέρας σας... Μά δὲ μὲ πείγαξε καθόλου αὐτό... δὲ μὲ ἀπογοήτεψε... δὲν τὸ λογάρισα καθόλου...

ΒΙΡΡΙΝΙΑ. Καὶ καλὰ ἔκαμες... Μά στῆσου... (συγκά-νεταί γ' ἀλλὰξω θέση... (γελάσασά). *Ἐτσι ποὺ κάθουμαι δῶ, παίγνα ἀπέναντί σου πὸζα διασυντηῖ καὶ δὲ μοῦ ἀδέσει καθόλου αὐτὴ ἢ πὸζα... (κάθεται σὲ πὸλ-τόρνα κι αὐτὴ, μὰ ὄχι πὸλὸ κοντὰ του).

μαζὶ του ἄφρανετες κ' ἐββομηγήνα πέντε χιλιάδες τῆς « Ἀλλη-λοβοήθειας »...

ΑΑΣΠΙΔΗΣ. Τί λές ;... *Αλήθειαι ;...

ΣΠΙΡΙΑΔΟΠΟΥΑ. Τὴν μαθετήρηκε στὴν μπόρσα... Χαλασμένος κόρημο ἐκεῖ... Νά στείλεις κανένα γερότερο νά μάθει καθέκουσα... (Κοιτάζει τὸ ρολόζι του). *Ἐντεκα καὶ πέντε ! Πφ !... χάρηκα !... Γειά σας... Γειά σας !... (φεύ-γει τρέχοντα).

ΑΑΣΠΙΔΗΣ (τρέχοντας πίσω του καὶ ἀπτόξεντάξ τον ἀπὸ τὸ σακάκι). Τὸ Γυνιὸν τὸνέ βρήκες, μαρόε ; *Ἐτῆσες πῶς θὰ μοῦ τὸνέ φέγεις δίχως ἄλλο στίς ἔντεκα...

ΣΗΥΡΙΑΔΟΙ. *Αφισέ με !... *Ἄλλη ὄρα !... Μὲ κατα-στρέφεις ποὺ μὲ κερταξ !... Μισὸ λεροτὸ χάνεται ἔτσι ἄδυνα... (τοῦ ἔφεύγει καὶ χύνετ' ὄξω).

ΑΑΣΠΙΔΗΣ. Τὸν καρτεροῦσαμε σὰ θεὸ καὶ μὰς ἦρ-θε κοῦφιρος κι ἀδειανὸς σὰν πάντα. Καὶ γιὸ ποὺ πῆσρεκα πῶς μογοῦσε αὐτόξ ὁ φασαγίας νά μοῦ τελοῦσαι δουλιὰ !...

ΜΑΥΡΟΠ. *Αμ' αὐτὸ τοῦ Κορημῖν ;...

ΑΑΣΠΙΔΗΣ. Καινούγια κι αὐτὴ κατακεφαλιὰ στὴ φημεγίδα μου. Οἱ μέτοχοι τῆς « Ἀλληλοβοήθειας » θὰ θυ-μηθοῦνε τήγα πῶς τὸ « Δάβγα » τοὺς τὸν κάθισσε σὲ σβέξ-κο μὲ τ' ἀρθθα του... Φασκέλωσ' τα ! Ἡ μιά πᾶνου στὴν ἄλλη μὰς ἔργεται .. Καὶ νά δεῖς ποὺ αὐτόξ, μὲ τίς γαδιουγ-γίες του, μ' ἔκαμε πέσοι νὰν τὰ χοντρήνω μὲ τὸ Γυνιὸν...

ΜΑΥΡΟΠ. Μὲ τίς γαδιουγγίες του ;... Σοφ εἶτε τί-ποτα ;... Τί ;

ΑΑΣΠΙΔΗΣ. Δὲ θέλω οὔτε νὰν τὰ θυμάμαι... Νά, μοῦ εἶτε γιὰ τὸν Κλάραγο πῶς ξεμυάλῃει τὴν κόχη μου... *Ἐστὸσο γιὸ τἀποφάσισα πιά. Νάθβει μιά μέγα ὁ Γυνιὸνξ δῶ μὲ τὸ καλὸ κι ὄλα δικὰ του πιά.

ΜΑΥΡΟΠ. Σκέφτεσαι...

ΑΑΣΠΙΔΗΣ. Τί νά σκεπτῶ !... *Ἀποφασισμένια πιά,

*Ὁ *Ἀγισσινιτάχτης

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, αρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (ι δε την τριμηνία).—Κανένας δε γράφεται συντρομητής ἄ δὲν προπληρώσει την συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ παρασπόμενα φύλλα που λιοπίνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκειται στὴν Ἀθήνα σ' ὄλα τὰ κιάσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίες σ' ὄλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ (*)

Τ' ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΑ. Ὁ Ἐσάτ λοιπὸν τῆς Σκόδρας, ἡγεμόνας τῆς Ἀλβανίας. Νά καὶ κάτι πὸ δὲν τὸ περιμέναμε. Χερσοκροτοῦμε τὸ πραξικόπημα καὶ θά τὸ χαιρούμαστε μὲ τὴν καρδιά μας, ἂν εἴχαμε καὶ τὴ βεβαιότητα πὸς αὐτὴ ἡ λύση θάναὶ καὶ ἡ τελικὴ. Γιατὶ μ' αὐτὴ τὴ λύση μένουμ εὐχαριστημένοι πρῶτα οἱ ἴδιοι οἱ Ἀρβανίτες, δεῦτερο οἱ Μαυροβουνιώτες καὶ οἱ Σέρβοι, τρίτο ἡμεῖς καὶ τέταρτο οἱ Τούρκοι. Κι ἂν βγῆ νικητὴρα ἡ λύση αὐτὴ, θάληθῆψῃ ἡ παροιμία: ἀγαπάει ὁ Θεὸς τὸν κλέφτη, μὰ ἀγαπάει καὶ τὸ νοικοκύρη. Γιατὶ νὰ βγῆ ἡμῶς νικητὴρα, χρειάζεταιαι ἔν' ἀπ' τὰ δυό: ἢ νὰ βαρεθῆ ὁ κλέφτης—ἴταλοι καὶ Ἀουστριακοὶ— καὶ νὰ τραδῆξῃ χέρι ἀπὸ τὴν Ἀλβανία ἢ ὁ νοικοκύρης—τὰ Βαλκανικὰ μαζί μὲ ὅσους τὰ ὑποστηρίζουμ—νὰ πάρουμ πολὺ σοβαρὰς ἀπόφασεις καὶ, ἂν ἀκολουθήσῃ ἀνεμο-

(*) ΣΗΜ. Στὸ προηγούμενο φύλλο στὸ ἄρθρο «Σπονδυλικὴ στήλη» ἀντὶς «Κοντεύει μῆνας τώρα» πρέπει σύμφωνα μὲ τὴν ἡμερομηνία τοῦ ἄρθρου νὰ γραφεῖ «Εἶναι δυὸ βδομάδες τώρα» καὶ ἀντὶς «κ. Βενιζέλε» «κ. Βενιζέλο». Καὶ σὴν «Ἐπιθεώρηση» στὸ ἄρθρο «Ἰταλοελληνικὰ» ἀντὶς «νὰ πληγώνεται ὡς κεὶ πὸ δὲν πρέπει ὁ Ἑλληνισμὸς» «νὰ πληγώνεται ὡς κεὶ πὸ δὲν παίρνει ὁ Ἑλληνισμὸς» καὶ ἀντὶς «Sembre» «Sempire».

ζάλη, νὰ τὰ βγάλουμ πέρα. Θά γίνῃ τὸνα ἢ τὸ ἀλλο; Ἐδῶ εἶν' ὁ κόμπος. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ξέρομε, ἂν πρέπει νὰ χαροῦμε ἢ ὄχι μὲ τοῦ Ἐσάτ τὸ πραξικόπημα. Ἄν νικήσῃ, ὅπως τὸ εὐχόμαστε, τότες πὰ μένει ἕνα πρόβλημα γιὰ τὸ νεογέννητο Κράτος: νὰ γίνουμ οἱ Ἀρβανίτες ἄνθρωποι.

ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΤΟΝΟΜΑ κτλ. Ἄς τὴ γράψουμ εὐλακαίρη τὴν παροιμία = τὸ δικὸ μου τόνωμα πᾶρ' το ἐσὺ, γειτόνισσα. Αὐτὸ φωνάζει ὁ Βουργάρικος τύπος μὲ τὰ γραφόμενά του. Φαντάζεται πὸς κείνα πὸ κάνουν οἱ Βούργαροι τὰ κάνουν Ἑλληνες καὶ Σέρβοι. Τελεγραφοῦμ ἀπὸ τὴ Σόφια στὸ Βερολίνο ἔτι ἡ «Βετσέρνα Πόστα» δημοσίεψε ἐκκλήση τοῦ μακεδονικοῦ Κεντρικοῦ Κομιτάτου, πὸ προσκαλεῖ «ὄλους τοὺς Μακεδονοβουργάρους, ὕστερ' ἀπὸ τις ἀνάκουστες καταπίσεις πὸ ὑποφέρνει ὁ βουργάρικος πληθυσμὸς ἀπὸ τις Σερβικὲς καὶ Ἑλληνικὲς ἀρχές, νὰ σηκωθοῦμ καὶ νὰ ἐνεργήσουμ νέο ἀγῶνα λευτερωτικὸ ἀπὸ τοὺς Σέρβους καὶ Ἑλληνες τυράννους!» Καὶ δηλώνεται σὴν προκήρυξη ἔτι ὁ Σερβικὸς καὶ Ἑλληνικὸς ζυγὸς εἶναι σκληρότερος ἀπ' τὸν Τούρκικο.

Τί νὰπαντήσουμ στὴ «Βετσέρνα Πόστα»; Θά μαχραίναμε πολὺ, ἂν πιάναμε νὰ τῆς ἀπαντήσουμ καταστρώνοντας μὲ τὸ νῖ καὶ μὲ τὸ σίγμα τὴ διαγωγή τῶν Βουργάρων στὰ μέρη πὸ πάτησε τὸ πόδι τους ἀγνάντια στοὺς Ἑλληνες καὶ τὸν ἄμαχο τούρκικο πληθυσμὸ. Δημοσίεψε μερικὰ ὁ «Νουμάς» γιὰ τὸ φέρομὸ τους, ἀλλὰ ξέρομε καὶ σωρὸ ἄλλα, πὸ χρειάζονται σελίδες ἀλάκαϊρες, μόνο γιὰ νὰ εἰπωθοῦνε γενικώτατα, καὶ γι' αὐτὸ τὰφίνομε γι' ἀργότερα. Τώρα τῆς ἀπαντοῦμε μόνο μὲ μερικὰ κομμάτια ἀπὸ ἀνταπόκριση τοῦ κ. Μαγκρίνη πρὸς τὴν ἔφημερίδα τοῦ «Σέκολο», πὸ τὰ παίνομε ἀπ' τὴν «Ἐφημερίς» τῆς Ἀλεξάνδρειας, ἀπ' τὸν ἀριθ. 829:

ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΕΣ!!! (Δικός μας ὁ τίτλος, ὄχι τοῦ Μαγκρίνη). Γράφει λοιπὸν ὁ Μαγκρίνη: «Δὲ μπορούμε καὶ δὲν πρέπει νὰ σιωπάσουμ. Στὴ Θεσσαλονίκη, ὅπου διαχύνονται καὶ συγκεντρώνονται τὰ δάκρυα καὶ ὁ τρόμος τῆς Μακεδονίας πὸ σφάζεται, νοιώθει κανεὶς τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς, τῆς ἀπραγῆς καὶ τοῦ ἀφανισμοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ πληθυσμοῦ, πὸ ἐνέργησαν τὰ χριστιανικὰ ὄπλα».

Ἐἴταν στὴ Μακεδονία καὶ στὴ Θράκη πληθυσμὸς ὀθωμανικὸς ἀπὸ ἡσυχους γεωργούς. Ξέσπασε ὁ πόλεμος. Οἱ Οὐννοὶ τοῦ Αἴμου, οἱ Βούργαροι, εἰσορ-

μήσανε σάν καταρράχτης σίδερου και φωτιάς. Μυριάδες και μυριάδες θωμαίων χωρικών είδαν να χαλαστούν ή να καούν τα σπίτια τους, να τιμαστούν οι γυναίκες και τα κορίτσια τους, να ρημαχτούνε τα χωριά τους, να σκορπιστή ή θάνατος στάγαπητά τους πρόσωπα».... «Οι Χριστιανοί της Βουργαρίας πολεμούσανε την τούρκικη φυλή, όχι τον τούρκικο στρατό. Πλήθος σώματα «κομιτατζήδων» και οι ταχτικοί στρατιώτες ένεργούσαν τον άφανισμό και διωγμό των μουσουλμάνων.

»Οι πρόξενοι της Θεσσαλονίκης έχουν μαζέψει πολλές απόδειξεις του αίματόχαρου και θηριώδικου έργου των έκπολιτιστών. Ο κατάλογος των θυμάτων είναι πολύ μακρύς. Άπ' αυτόν φαίνεται ότι πειότεροι από 50,000 θωμανοδς εσφάχτηκαν! Οι κάτοικοι της Θεσσαλονίκης, που υποδέχτηκαν με δυσπιστία τον Έλληνικό στρατό, το νομίζουν τώρα ευτυχία τους μεγάλη που μπόρεσαν να αποφύγουν τη βουργάρικη κατοχή. Μίλησα στη Θεσσαλονίκη μ' Ιταλούς, Γάλλους, Γερμανούς και Έλληνες. Τους ρώτησα: «τί έκαμαν οι Βούργαροι» και μου άπάντησαν «φρικαλεότητες, φρικαλεότητες!»

»Ολάκερα χωριά ρημάχτηκαν και άφανίστηκαν ως τα θεμέλια. Στις Σέρρες 800 πάνου κάτου μουσουλμάνοι σφάχτηκαν και διοικητής στην πόλη διωρίστηκε ο ίδιος ο άρχηγός των κομιτατζήδων, που ένεργησε τη σφαγή. Στο Βρεντιζάρ ο άρχηγός ενός σώματος Ντότσιο, άφου γέμισε το τζαμί από μουσουλμάνους, άντρες, γυναίκες και παιδιά, το άνατίναξε με μπόμπες. Στην Καβάλλα ο άρχηγός σώματος Τσερνοπέφ, άφου μπήκε στην πόλη με 200 κομιτατζήδες φορολόγησε τον πληθυσμό με πάνου κάτου ένα εκατομμύριο. Οι 7 πλουσιώτεροι Έβραίοι άναγκάστηκαν με τη φοβέρα θανάτου να παραδώσουν 22 χιλιάδες λίρες Τουρκίας! Και κάμποσες κατοστές μουσουλμάνοι σφάχτηκαν στην Καβάλλα και στο Δεδαγάτς.

»Ένας καθολικός πρόκριτος της περιφέρειας Θεσσαλονίκης ταξιδεύοντας στο έσωτερικό.... μου γράφει: «Ταξιδεύοντας κανείς στο έσωτερικό βρισκεται κυριεμένος από την έντίπωση της έρημίας και του θανάτου χωριά ολάκερα καταστρεμένα ως τα θεμέλια, τούρκικα σπίτια γκρεμισμένα, τζαμιά πεσμένα και μέσα στα χαλάσματα πτώματα γυναικών και παιδιών εκεί άπ' όπου πέρασε ή μπόρα. Και άπειρος ο άριθμός των γυναικών που τις έβιασαν, των θωμαίων που πετοσκόφτηκαν έλευινά, των άλλαξοπιστιών στο χριστιανισμό που επιβάλλθηκαν μ' έκδιασμό. Άπειρες οι κλεψιές κι άτέλειωτο το ρήμαγμα!...»

»Τις προάλλες έπιτροπή Μουσουλμάνων της περιφέρειας Όσμανιέ παράδινε σε όλους τους προξέ-

νους των Μεγάλων Δυνάμεων τάκόλουθο υπόμνημα:

«Είμαστε κάτοικοι της Μπέκτοσοβα, πρωτεύουσας του Καζά Όσμανιέ. Ο Όθωμανικός πληθυσμός του Καζά μας άπό φόβο των σφαγών, των μαρτυρίων και των βιολών στην άρχή της κατάληψης της περιφέρειάς μας άπ' το βουργάρικο στρατό έκατάφυγε στους Καζάδες Σερρών, Δεμίρ Ίσάρ, Δοϊράνης και Στρούμνιτσας.

»Με την έλπίδα ότι οι βουργάρικες θηριωδίες θα παύανε και άφου πίστεψαν στις υποχρέωσες που άναδέχτηκαν οι βούργαροι για τη διάσωση και διαφύλαξη του υπόλοιπου της περιουσίας, σεβασμό της τιμής και πρò πάντων της θρησκείας των, που πολύτιμη τους είναι, αυτοί οι Μωαμεθανοί γυρίσανε στα σπίτια των.

»Μόλις όμως έγύρισαν οι κάτοικοι στα χωριά Μπέροβακ, Βουργανιέ, Τσιρτίκ, Τεμενέν, Ίξανιέ, Τιρτομπίβιτσα, Βίρτζε, Γράδε, Ίσταμέρ, Ίσέκρη, Γάμπροβα, Κλιμάντα, Χρωγιάρτ και Τσάρεβα προσβάλλτηκαν άπ' τους Βουργάρους και τράβηξαν άπερίγραφα βάσανα.

»Όλα τα κορίτσια των 14 αυτών χωριών ύπόφεραν βία και τα καλύτερα τάνάγκασαν να δεχτούνε το χριστιανισμό.

»Για νανάγκάσουνε τους πληθυσμούς να δεχτούνε τη χριστιανική θρησκεία, έπρόδηκαν σε κάθε μορετή θηριωδία....

»Τέλος ήρθε ή σειρά της πρωτεύουσας Μπέκτοσοβα. Μία μέρα οι Βούργαροι διατάξανε, άμα χτύπήσουν οι καμπάνες, έλαιο να πάνε στην εκκλησιά: όσοι δε θα πήγαιναν, θα τουφεκίζονταν άμέσως.

»Εμείς εφύγαμε κρυφά ρίχνοντας σε κίντυνο τη ζωή μας, για να σάς πληροφορήσουμε τη θλιβερή κατάσταση των συμπολιτών μας του Όσμανιέ.... Και κατά τις πληροφορίες μας οι κάτοικοι των γύρω Καζάδων βρίσκουνται στις ίδιες συνθήκες, μάλιστα οι κάτοικοι της Τζσόμας, Πέτριτς και Μένζις, που τραβούν τα ίδια μαρτύρια.

»Δέν έμεινε σταλιά αίστημα σπλαχνιές στους πολιτισμένους λαούς; Το αίστημα της φιλανθρωπίας δέν ύπάρχει πιά στη γή; Μπορεί κανείς να βλέπη τις θηριωδίες τούτες, που ξεπερνούν τις μεσαιωνικές;

»Εμείς σάς εκθέτουμε τα δεινά μας και σάς παρακαλούμε να ενεργήσετε για την κατάπαψη αυτής της κατάστασης.

Σουκρί Μπιν Σαλίχ, Άχμέτ Μπιν Μενίχ.

Ο Μαγκρίνη καταστρώνοντας ύστερα σε μάκρος το έργο των Βουργάρων τελειώνει έτσι: «Πρέπει να γνωρίσουμε ότι ο Μουχαμέτς φάνηκε λιγώτερο θηριώδης από το βούργαρο Χριστό». Αυτό λέμε κ' έ-

μεις και τόσο μόνο για την ώρα στη «Βετσέρνα Πόστα», για να μάθω, ποιοι οι καταπιεστές και ποιοι οι ελευθερωτές.

Και ξαναλέμε κι άλλη μιὰ φορά κοντά στις τόσες στο Βενιζέλο, ότι οι Βούργαροι ελευθερωτές πρέπει, αν δὲ μπορούν νὰ φύγουν ἀπ' τὴ Θράκη, νὰ φύγουνε τοῦλάχιστο ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴ Μακεδονία

ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΑΜΠΑΖΑΔΕ. Καὶ ὁ Μπαμπαζαδὲ Ἰσμαήλ Χακὴ σὲ ἄρθρο του στὴν «Τανὴν» περιγράφοντας θρηνεὶ γιὰ τὴ σφαγὴ καὶ τὸν ἀφανισμό ἀπ' τοὺς Βουργάρους τόσο πληθυσμοῦ Μουσουλμάνων στὴ Θράκη καὶ Μακεδονία. Ἀλλὰ στὸ Μπαμπαζαδὲ δὲν ἀναγνωρίζουμε τὸ δικαίωμα νὰ τὰ ψάλλῃ τῶν Βουργάρων, ὅταν καὶ τῶν Τούρκων τὴν καμπούρα βαραίνει σύγχρονο ἴδιο φέροισι ἀγνάντια στὸν Ἑλληνικὸ τῆς Θράκης πληθυσμό. Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες τί πρέπει νὰ ποῦμε, ὅταν καὶ τὰ ξένα σφάλματα μὲ δικό μας αἷμα καὶ στὶς δικές μας χώρες ξεπλερώνονται; Κι ἀκόμη θυμίζουμε στὸν κ. Μπαμπαζαδὲ ὅτι οἱ συμπολίτες του ἐξακολουθοῦν καὶ τώρα τὰ ἴδια τὰ βουργάρικα φερόσιμα ἐναντίον τοὺς Ἕλληνες τοῦ Τούρκικου κράτους.

ΒΟΥΡΓΑΡΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ. Ἡ Βουργάρικη κυβέρνησις τυπώνει καὶ σκορπίζει στὴν Εὐρώπῃ καὶ ὑποβάλλει στὶς Δυνάμεις χάρτες, ὅπου δείχνουνε τίς ἀξιώσεις τῶν Βουργάρων. Ἡ δικὴ μας ἢ Κυβέρνησις τί κάνει; Στὴν Ἡπειρο ὥρισε μὲ ὑπόμνημά της τὰ σύνορα ποὺ μπορεῖ τὸ λιγώτερο νὰ δεχτῆ. Γιὰ τὴ Μακεδονία καὶ τὴ Θράκη ἂν ἔχει λόγους ποὺ τὴν ἐμποδίζουν νὰ διαγράψῃ ὡς ποῖὰ σύνορα μπορούμε νὰ ὑποχωρήσουμε, ἔμωσ γιατί νὰ φέρῃ νὰ κυκλοφορῇ χωρὶς διάφευση ἢ ψεύτικη πληροφορία ὅτι δὲν ἔχουμε ἀξιώσεις οὔτε στὴν Ἀνατολικὴ Μακεδονία; Ἡ μήπως ἢ πληροφορία εἶναι ἀληθινὴ κ' ἔμεῖς δὲν ἔχουμε εἶδησι; Ὁ ἡμιεπίσημος «Ρούσικος Λόγος» τῆς Μόσχας, ὅπως βλέπω στὴν «Πατρίς», ἔγραψε σὲ ἄρθρο του, ὅπου τόσες καλὲς συμβουλὲς δίνει στοὺς βουργάρους, ὅτι «ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς Μακεδονίας» καὶ τῆς Θράκης ἢ Κυβέρησις Ἀθηνῶν οὐδεμίαν τελείως προβάλλει ἀξίωσιν, ὅπως ἐδήλωσε τοῦτο πρὸ ἀλίγου καὶ ὁ κ. Βενιζέλος ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς. Ποῦ εἶναι ἢ διάφευση ἢ κυβερνητικὴ γι' αὐτὰ; Ἡ τοῦλάχιστο ἢ διαμαρτυρία τῆς κυρῆς «Πατρίς»; Καὶ μιὰ Ἰταλικὴ ἀπὸ τὴ Σόφια ἀνταπόκριση τὰ ἴδια ἔλεγε, ὅτι οἱ Ἕλληνες μόνο τὴ Θεσσαλονικὴ θέλουνε νὰσφαλίσουνε, γιὰ τὰλλα δὲν

ἔχουνε ἀξιώσεις. Καὶ ἡ «Πατρίς» ποὺ τὸ δημοσίευε, καμμιά παρατήρησι δὲν ἔκανε πάνου σ' αὐτὰ. Φαίνεται ἔτι θὰ μιλήσουμε, μόνον ὅταν οἱ Βουργάρικοι χάρτες περιλάβουν καὶ τὴν Ἀθήνα.

ΑΛΗΘΙΝΟΙ ΧΑΡΤΕΣ. Ἀφοῦ κάναμε λόγο γιὰ χάρτες, ἄς σημειώσουμε ἀκόμη καὶ ὅτι δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἐμεῖς ἀπὸ ἰδιαίτερη ἑλληνικὴ ἐκδόσι χαρτῶν. Ὑπάρχουν χάρτες ἐκδομένοι στὴν Ἰταλία, ποὺ φωνάζουν τὰ Ἑλληνικὰ δίκαια καὶ στὴν Ἡπειρο — ἄς τονὲ συμβουλευτοῦν οἱ Ἰταλοὶ — καὶ στὴ Θράκη καὶ στὴ Μακεδονία. Εἶναι οἱ χάρτες τοῦ Istituto Geografico Agostini, Roma. Ἄλλοι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι Cartes des Ecoles et Églises Chretiennes χωριστὰ κάθε χώρας καὶ νομοῦ καὶ δείχνουν μὲ χρωματιστοὺς μικροὺς κύκλους τὰ σχολεῖα καὶ τίς ἐκκλησιᾶς τοῦ κάθε ἔθνους, κι ἄλλοι δείχνουν μὲ χρώματα πάλι τὸ ἄπλωμα τῆς κάθε φυλῆς. Ἐναν ἀπ' αὐτοὺς, τὸ χάρτη τοῦ Vilayet de Janina, ἀνάφερε σὲ ἄρθρο του κι ὁ φίλος μας ὁ Πατσουράκος (Βλέπει, κ. Πατσουράκο, πῶς προσέχουν οἱ μαλλιαροὶ ἀκόμη καὶ τοὺς Πατσουράκους, ὅταν γράφουν τίποτα σωστό; Μονάχα ποὺ δὲν ξέρουμε καλὰ καλὰ, ἂν ἔγραψες γιὰ νὰ πολεμήσῃς τοὺς Ἰταλοὺς ἢ τὸν κ. Αἰάμπρο, ποὺ, σὰ Μανιάτης, φαίνεται δὲ μπορεῖς νὰ τονὲ συχωρέσῃς, γιὰ νὰ δείξῃ μὲ ἀριθμοὺς τὴν Ἑλληνικότητα τῆς Ἡπειρος. Νὰ λοιπὸν χάρτες, ποὺ ἀξίζει νὰ σκορπιστοῦν παντοῦ, γιὰ νὰ φωτίσουν κόσμον.

ΟΧΙ ΜΑΡΟΚΟ. Ἡ «Ρέτς», Βουργάρικη ἔφημερίδα, γράφει πῶς ἡ Βουργάρικη Μακεδονία δὲν εἶναι Μαρόκο, γιὰ νὰ τὴν μοιράσουν Σέρβοι κ' Ἕλληνες σὰ χώρα κατακτημένη. Σύμφωνα, ἀλλὰ μὲ τὴν παρατήρησι ὅτι οὔτε ἡ Ἑλληνικὴ Μακεδονία καὶ ἡ Θράκη εἶναι Μαρόκο, γιὰ νὰ τίς πατοῦν αὐθαίρετα οἱ Βούργαροι. Λοιπὸν ἢ ὁ καθένας νὰ πάρῃ τοὺς δικούς του μόνο ἀνθρώπους ἢ νὰ λοικευτοῦνε περισσότερο στὴ Σόφια ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς μοιρασιάς.

Αἴ ΣΤΟ ΔΙΑΘΛΟ! Ἡ «Ἀκρόπολις» στὶς 17 Ἀπριλίῃ ἔγραψε ἄρθρο γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ ζήτημα μὲ ἐκκλήσι στὸ Βασιλιά νὰ ἐπέμβῃ αὐτός, γιὰ τὴ Κυβέρνησις σάμπως χρεωκόπησε στὴν πολιτικὴ της. Κ' ἡ «Ν. Ἡμέρα» ἀπαντᾷ στὸ σημερινὸ φύλλο της. Τὸ λέει ἄδικο τὸ ἄρθρο τῆς «Ἀκρόπολις» καὶ παράδοξο, γιὰ τὴ ἐκεῖνα ποὺ εἶναι ἱκανὸς νὰ σώσῃ, ἂν ἐπέμβῃ, ὁ Βασιλιάς, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴν εἶναι ἱκανὴ καὶ ἡ Κυβέρνησις νὰ τὰ σώσῃ, ἂν ὑπάρχου-

νε τὰ μέσα Σ' αὐτὴ τὴν παρατήρηση τῆς «Ν. Ἡμέρας» δὲν ἔχουμε νὰ ποῦμε τίποτα, εἴμαστε σύμφωνοι. Ἀλλὰ ἡ «Ν. Ἡμέρα πᾶει καὶ πάρα πέρα. Ἐνῶ ἀκόμη συμφωνία τελειωτικὴ δὲν ἔγινε, ἐνῶ ἡ Ἑλληνικότητα κάποιων ὀρισμένων μερῶν δὲ μπορεῖ νὰ ἀμφισβητηθῇ, ἐνῶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση πατάει πόδι ὡς βᾶση μοιρασίας νὰ γίνῃ δεχτὴ ἡ ἀρχὴ τῶν ἔθνικότητων, ἐνῶ κι ἀνάλογα μὲ τίς θυσίες ἀνμειράσουμε, ἐμεῖς θὰ κερδίσαμε, ἐνῶ οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν αὐτῶν τὴν Ἑλλάδα καὶ μόνο θέλουν καὶ Τούρκοι καὶ Ἕλληνες καὶ δὲ φοβούμεστε τὸ δημοψήφισμα, ἐνῶ σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τὰ Εὐρωπαϊκὰ συμφέροντα δὲν ἔχουνε νὰ κάνουν ἀν θὰ γίνῃ Ἑλληνικὸ ἢ Βουργάρικο — ἐξὸν ἀν σπρώχνουμε ἐμεῖς νὰ ἐνωθοῦν Ἀουστρία, Ρουμανία, Βουργαρία — ἐνῶ ὁ στρατὸς μας εἶναι ἐτοιμὸς καὶ μὲ τὴ λόγχη νὰ τὰ πάρῃ — καὶ ἡ «Ἀκρόπολη» στὸ ἀρθρο τῆς θὰ ἤθελε νὰ πῇ ὅτι ἡ γνώμη τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ἔθνους πρέπει νὰ νικήσῃ τοὺς διαταγμοὺς τῆς Κυβέρνησης — ἐνῶ οὔτε γεωγραφικοὶ λόγοι συνηγοροῦν γιὰ τοὺς Βουργάρους, ἔρχεται ἡ «Ν. Ἡμέρα» καὶ σοῦ λέει ὅτι δὲν ὑπάρχουνε τὰ μέσα, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ αὐτὰ τὰ μέρη ἡ Ἑλλάδα. Ἄη στὸ διάλογο λοιπὸν! Ἀξίζει νὰ τῆς τὸ πῆ κανεῖς ἢ ὄχι;

ΚΙΑΚΙΣ—ΚΙΑΚΙΔΟΣ. Στὴ χαριτόβρυτη Ἀνασσα τῆς Ἀθήνας, στὴν «Ἐστία», πού ἕνα ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς εἶναι καὶ νὰ ψαρεύῃ μαργαριτάρια, εἶδαμε καὶ γινότανε λόγος γιὰ μιὰ πόλη **Κιλκίδα**. Ὑστερα τῆς εἶδαμε καὶ σ' ἄλλη ἡμερῖδα. Δὲν ἔχουμε ἀμφιβολία πὺς πρόκειται γιὰ τὸ Κιλκίς, πού εἶναι πιδό πᾶνου ἀπ' τὴ Θεσσαλονίκη. Εἶναι μαργαριτάρια τῆς «Ἐστίας» τάχα ἡ μεταβολὴ σὲ Κιλκίς—Κιλκίδος ἢ ἔγινε ὕστερ' ἀπὸ ψήφισμα τῆς Μιστριώτικης Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν ὀνομάτων τῶν νέων μας χωρῶν; Ἀλήθεια, τί σοφὴ ἐνέργεια κι αὐτὴ καὶ τί φωτεινὴ δράση καὶ πρόνοια γιὰ τίς νέες μας χώρες, νὰ τοὺς ἀλλάξουμε ἀμέσως κι ἀψε-σβύσει τὰ ὀνόματα καὶ τὴν πίστη τους! Τί τὸ χρειάζονται πιά τὸ ψωμί καὶ τὴν καλὴ διοίκηση καὶ τοὺς καλοὺς νόμους; Ὅλα θὰ τᾶχουν, φτάνει νὰλλάξῃ τὸνομά τους. Μπρὸς σ' ἕνα ὄνομα ἐνδοξοποιὸς θὰ γυρεύῃ πιά καὶ ποιὸς θὰ καταδέχεται τὴ Βουργαρία; Ἐ; Σοφοὶ δὲν εἴμαστε;

18 4.913

ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ

— Ὁ «Ἀρχισυντάκτης» τοῦ Ταγκόπουλου τελιώνει στὸ ἐρχόμενο φύλλο.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ: «Μοιρολόγια εἰς πολεμιστὴν πεσόντα ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ». Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν Δ'. τόμο τοῦ Δελτίου τῆς Ἑλλ. λογογραφικῆς Ἑταιρίας πού θὰ βγεῖ ἀργότερα. Γιὰ τὴν ὥρα ὁ Διευθυντὴς του καὶ σοφὸς καθηγητὴς κ. Ν. Γ. Πολίτης μᾶς δίνει δυὸ ἔξοχα Μανιάντικα μοιρολόγια, δυὸ ἀληθινὰ διαμάντια τῆς λαϊκῆς μούσας πού ἀξίζει ἀπ' ὅλους νὰ διαβαστοῦνε. «Εἰς τὸ μικρὸν παρὰ τὸ Ταίναρον χωρίον Παχιάνικα τοῦ δήμου Λαγείας (γράφει στὸν πρόλογο ὁ κ. Πολίτης), ἔχον κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν περὶ τοὺς 80 κατοίκους, συνήλθον κατὰ τὰς παρχιμανὰς τῶν Χριστουγέννων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γεωργίου Λιβανᾶ, συγγενεῖς καὶ φίλοι διὰ νὰ θρηνησοῦν τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ τοῦ Δημητρίου, φονευθέντος εἰς μάχην ἐν Ἡπειρῷ. Προσῆλθον ἐπίσης ἐκεῖ ἐκ τοῦ παρακειμένου μικροτέρου χωρίου τοῦ αὐτοῦ δήμου Κοκκάλας καὶ ἡ Δημοσθέβαινα Κουδαρίνα, μήτηρ στρατιώτου πεσόντος καὶ αὐτοῦ ἐν ἄλλῃ μάχῃ, εἰς τὸ Σαραντάπορον, ἡ ὁποία ἤρχισεν τὴν θρήνον· εἰς ταύτην δὲ ἀπήντησεν ἡ Σταυριανὸν Μουρκακίαινα, ἡ μήτηρ τοῦ οἰκοδεσπότου Γεωργίου Λιβανᾶ».

Στὰ δυὸ μοιρολόγια «διατυπώνονται τὰ κατέχοντα τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ συναισθηματὰ ἐν ὥρᾳ κρίσιμῃ τοῦ βίου αὐτοῦ. Εἶναι δὲ ἀληθινὴ καὶ ἀκίβδηλος ἡ ἔκφρασις αὐτῆ τῶν συναισθημάτων, διότι ἔγινεν ἐν στιγμαῖς, καθ' ἃς ἐκ τοῦ περισεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα, ὅτε προσποίησις δὲν χωρεῖ, ὑπὸ ἀφελῶν καὶ ἀπαιδεύτων χωρικῶν γυναικῶν, αἵτινες δι' αὐτοσχεδίων μοιρολογίων ἐθρήνον προσηφίη νεκρῶν».

Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΗ: Τρόπαια. Ὁ φίλος ποιητὴς Γ. Στρατήγης ἔβγαλε σὲ τόμο καλλιτεχνικὸ δλα τὰ ποιήματα πού ἐμπνεύστηκε ἀπὸ τὸ σημερινὸ πόλεμο καὶ πού τὰ περισσότερα δημοσιευτήκανε στὴν «Ἐστία» καὶ στὴν «Ἀκρόπολη». Εἶναι λοιπὸ μὲ ἄλλα λόγια ποιήματα δημοσιογραφικά, δηλ. κάτι πού βιάζεται κανεῖς νὰν τὸ γράφῃς μὴπως καὶ μπαγιατάρει, κ' ἔτσι χάσει τὴν ἀξία τῆς ἐπικαιρότητος, πού τόσο τὴ ζητᾷ καὶ τὴ χρειάζεται κάθε φημερίδα. Ἄν ὁ ποιητὴς δὲ βιαζότανε νὰν τὰ δημοσιέψῃ, μὲ τὰ δούλευε περισσότερο, θὰ κέρδιζε σημαντικὰ κι αὐτὸς καὶ ἡ ποίησις. Τώρα μόνο πού διαβάζονται εὐχάριστα.

— Ὁ Ἑλληνιστὴς κ. Louis Roussel, καθηγητὴς ἴσαμε τώρα στὸ Λύκειο τοῦ Αἰξ, διορίστηκε καθηγητὴς τῆς νεοελληνικῆς στὴ Σχολὴ γιὰ τίς Ζωντανὰς Ἀνατολικὰς γλώσσας, «sous les ordres de Psichari», καθὼς μᾶς γράφει ὁ ἴδιος.

Φ. ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗΣ

ΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΣΤΗ ΣΙΒΗΡΙΑ*)

(Κομάνι από τὸ «Νεκρόσπιτο»)

III

Ὁ Σιροτκίν εἶτανε ὁ φίλος τοῦ Γκαζίν. Πάντα ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μοῦ προξένησε μιὰν ἀμολόγητη ἀποστροφή. Δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχουνε στὸν κόσμον πολλοὶ τέτοιοι ἄνθρωποι· θὰ ζούσαμε δῶ κάτου στὴ γῆ σὲ μιὰν ἀληθινὴ κόλαση. Θυμοῦμαι νὰ εἶδα στὴν Τομπόλσκα δυὸ διαβόητους ληστές, ἀναντρουσ φονιάδες, τὸν Καμένεφ καὶ τὸ Σολοκώφ. Μὰ κανέναν τους δὲ μοῦ ἄφησε τὴν ἐντύπωση τοῦ Γκαζίν. Εἶτανε ὁ πιὸ χεροδύναμος τῆς φυλακῆς. Εἶχε μέτριο ἀνάστημα, πλατιοὺς ὄμους καὶ κεφάλι ἀτέλειωτο. Τὸ περπάτημά του ἀδέξιο καὶ συρτό· ἡ ὑποκριτικὴ καὶ πανούργα ματιὰ του σοῦ ἔφερνε ἀηδία. Οἱ κατάδικοι λέγανε γι' αὐτόνε κάτι πράματα ἀσυνήθιστα. Εἰξερν πὼς εἶχε ὑπερετήσῃ στὸ στρατὸ καὶ πὼς ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα στὸ Μερτσίνσκ. Εἶχε πολλὰς φορὰς ξοριστεῖ στὴ Σιβηρία, μὰ πάντα ἔφευγε κρυφὰ μὲ ψεύτικο ὄνομα, ὅσο πού τονε στείλανε κεῖ μέσα, μαζί μας. Μὲ βεβαίωσανε πὼς τὸ εἶχε πάθος νὰ σκοτώνη. Ξεχωριστὴ προτίμηση εἶχε στὰ μὲ καὶ παιδιὰ, πού τὰ σκότωνε ἀργὰ ἀργὰ, ὕστερα ἀπὸ μαρτύριο, παρακολουθώντας μὲ ἡδονὴ τὴν ἀγωνία καὶ τὴ φρίκη τοῦ μικροῦ, ἀλύπητα μακραίνοντας τοὺς πόνους του.

Μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἀληθινὰ ὅλ' αὐτὰ. Μπορεῖ καὶ νὰ τὰ βγάλανε οἱ συντρόφοι του, ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴν ἐντύπωση πού τοὺς ἔφινε ὁ Γκαζίν. Συμφωνούσανε ὅμως τέλεια μὲ τὸ ἔξωτερικό του. Σὰ δὲν εἶτανε πιεμένος φερνότανε καλά· προσπαθοῦσε μάλιστα ν' ἀποφεύγη τὸν καυγὰ καὶ τὰ τσακώματα, δίχως ἄλλο γιὰτὶ νόμιζε τὸν ἑαυτό του πολὺ ἀνώτερο γιὰ νὰ καταδεχτῆ νὰ τοὺς τιμήσῃ μὲ κάμπουσες γροθιές.

Ἡ πονηρία του μεγάλη. Μόνο ἀπὸ τὴ ματιὰ του, ἀπὸ τὸ σαρκαστικὸ χαμόγελό του, μπορούσε μιὰ χαρὰ νὰ νοιώσῃς μὲ τί ἄνθρωπο εἶχες νὰ κάμης.

Μεθοῦσε μόνο δυὸ φορὰς τὸ χρόνο· σὰ νὰ ξεσποῦσε ἡ ἀδάσταχη πιὰ χτηνωδία του. Ἄρχιζε κοροϊδεύοντας ὅ,τι λέγανε καὶ κάνανε οἱ ἄλλοι· κοροϊδίες σὰν προετοιμασμένες ἀπὸ πολὺν καιρὸ, τόσο πικρὰ καὶ σκληρὰ γγίζανε. Λίγο λίγο, ὅσο προχωροῦσε τὸ μεθύσι του, ἀγγίευσεν. Τότες τραβοῦσε τὸ μαχαίρι του καὶ ἤθελε νὰ σφάξῃ ὅσους συντύχαινε. Τὰ πρῶτα χρόνια, οἱ κατάδικοι φεύγανε σὰ σίμωνε. Μὰ στὰ ὕστερα, τονε βαρέθηκαν. Γι' αὐτὸ πάνου στὸ μεθύσι του, δέκα δώδεκα ἀπ' αὐτοὺς, ριχτόντανε καὶ τονε ἔαπλωναν χάμου.

Εἶναι ἀδύνατο νὰ φανταστῆ κανεὶς τὴ χτηνωδία τῆς σκηνῆς. Ὅλοι μαζί τονε χτυπούσανε στὸ στήθος, στὴν πλάτη, στὸ κεφάλι. Καὶ τότες μόνο ἡ ἀγριότητα αὐτὴ ἔπαιρνε τέλος, ὅταν πιὰ ἀποκαμωμένο, ἀκίνητο καὶ ἀνάστητο, τυλίγοντάς τον στὴ

γούνα του, τονε πετούσανε στὸ σανιδένιο κρεβάτι του νὰ ξεμεθύσῃ. Ἄλλος θὰ τοὺς ἀντιστεκότανε· ὁ Γκαζίν ὅμως ποτέ. Τὴν ἄλλη μέρα, σηκωνότανε σὰν πάντα καὶ πήγαινε στὴ δουλειά, λίγο μόνο κατσουφιασμένος.

Κάθε φορὰ πού ὁ Γκαζίν μεθοῦσε, οἱ ἄλλοι κατάδικοι ξέρανε πὼς θὰ εἶχε κακὰ ξεμπερδέματα. Ἰδιος του τὸ εἶφερε· καὶ ὅμως ἔπινε καὶ μεθοῦσε. Ὑστερα ἀπὸ λίγα χρόνια, ὁ Γκαζίν ἄρχισε νὰ χάνη τὴν πρώτη δύναμή του. Παραπονιότανε γιὰ κάτι πόνους. Ἄδυνάτισε λίγο λίγο, καὶ περνοῦσε σκεδὸν ὅλο τὸν καιρὸ του στὸ νοσοκομεῖο. «Γέρασε», εἶπανε οἱ κατάδικοι.

Μιὰ μέρα ὁ Γκαζίν μπήκε στὴν κουζίνα, σέρνοντας πίσω του ἓνα κακομοριασμένο Πολωνέζο, πού ἔπαιζε βιολί. Σταμάτησε καταμεσὶς περιφέροντας τὴν ὑπουλη ματιὰ του. Ὅλοι σώπαιναν. Στὸ τέλος, τὰ μάτια του πέσανε σὲ μένα καὶ στὸ σύντροφό μου. Μᾶς κοίταξε ἀπὸ τὴν κορυφὴ ὡς τὰ νύχια μὲ μιὰν ἄρρητη περιφρόνηση. Ὑστερα, προχωρώντας στὸ τραπέζι, εἶπε ρούσσικα μ' ἓνα ἱκανοποιητικὸ χαμόγελο :

— Μπορῶ νὰ μάθω πού βρίσκετε τὰ χρήματα καὶ πίνετε τσάι ;

Ὁ σύντροφός μου καὶ γὼ κοιταχτήκαμε ἀμίλητοι. Προτιμήσαμε νὰ μὴν τοῦ ἀποκριθούμε. Ξέραμε πὼς θὰ θύμωνε περισσότερο.

— Ἐχετε λεφτὰ ἀπάνου σας ; Ἐχετε πολλὰ λεφτὰ, ἔ; Ἦρθατε δῶ νὰ πιήτε τσάι, μιλήστε, γιὰτί...

Ἐνοιωσε πὼς εἶχαμε ἀπόφαση νὰ μὴν ἀποκριθούμε οὔτε νὰ τονε προσέξουμε. Κοκίνησε, καὶ ἄρχισε νὰ τρέμη σύγκορμος.

Ἐνα μεγάλο ξύλινο μαστέλο ἔτυχε νὰ βρεθῆ κοντὰ του. Οἱ μαγέροι τὸ εἶχανε γιὰ νὰ βάνουν τὸ ψωμὶ τῶν φυλακισμένων. Κεῖνη τὴ στιγμή εἶτανε ἀδειο. Ὁ Γκαζίν τὸ ἄρπαξε μὲ τὰ δυὸ του χέρια καὶ τὸ κουνούσε ἀπὸ πάνω μας. Ἄν τὸ πετοῦσε, τὸ κεφάλι μας θάνοιγε στὰ δυὸ.

Ὅλ' οἱ κατάδικοι τονε βλέπανε. Οὔτ' ἓνας δὲν κουνήθηκε. Οὔτ' ἓνας δὲ μίλησε. Οὔτ' ἓνας δὲ βρέθηκε νὰ πάρῃ τὸ μέρος μας.

Ὅλοι τὸ ξέρανε πὼς ἂν μᾶς σκότωνε, ὅχι μόνο ὁ Γκαζίν, μὰ καὶ αὐτοὶ θὰ εἶχανε φασαρίες, μὲ ἀνακριτές, μὲ δίκες, καταδικές καὶ θανατικὲς ποινές. Μὰ τόσο μᾶς μισούσαν, πού θὰ προτιμοῦσανε τὸ θάνατο χίλιες φορὰς, παρὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν.

Σταθήκαμε ὅμως τυχεροὶ καὶ τὰ πράματα γυρίσανε. Τὴ στιγμή πού θὰ μᾶς πετοῦσε τὸ μαστέλο κατακέφαλα, μιὰ φωνὴ ἔαφνου ἀκούστηκε στὸ διάδρομο :

— Γκαζίν, κλέψανε τὴ ρακὴ.

Πέταξε μακριὰ τὸ μαστέλο καὶ βγήκε ἀπὸ τὴν κουζίνα σὰ δαιμονισμένος.

— Ὁ Θεὸς τοὺς ἔσωσε, εἶπανε οἱ κατάδικοι γιὰ μᾶς, καὶ πολλὰς φορὰς τοὺς ἀκουσα νὰ λένε τὰ λόγια αὐτὰ.

Ποτές μου δὲν ἔμαθα ἂν φωνάξανε πῆχτες ἢ ἀληθινὰ εἶχανε κλέψῃ τὴ ρακὴ.

(Στὸ ἄλλο φύλλο τελιώνει)

Μετάφραση Δας ΙΟΥΛΙΑΣ ΔΗΜ.

*) Κοίταξε ἀριθ. 501, 502 καὶ 504.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Γιὰ τὸν Κώστα τὸ Μάνο, τὸν ἥρωα καὶ τὸν ποιητή, τὸν ξεχωριστὸ ἄθροισμα τῆς σκέψης καὶ τῆς δράσης, θὰ γράψουμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο. Σήμερα, γιὰ μνημόσυνο τοῦ, ξανατυπώνουμε ἀπὸ τὴ Χανιώτικη «Κρήτη» μερικoὺς στίχους ποῦ τοῦ ἀφιερώνει ὁ φίλος Χρ. Χρηστουλάκης.

Τῆς πλατειᾶς σου ζωῆς τ' ὄραϊο μεθύσι
μὲ μπρούσκο κρασί, χαρᾶς καὶ τρέλλας,
τραγουδιοῦ καὶ φωτιᾶς, γραφτὸ εἶταν νὰ σβύσει
σὲ παράφορο τρίκλισμα· κ' ἐγέλας,

ὦ ἐρωτευμένε τῆς ζωῆς, στὰ ὕψη
ποῦ πέταες ὀλομέθυστος, κ' ὁ χάρος
τῆ δροσερῆ ἀπὸ χυμούς νὰ σ' ἴψει
ψυχὴ δὲν ἀξιώθηκε, οὔτε τὸ βᾶρος

τοῦ χρόνου λίγισε τὰ γόνατά σου.
Ἐσένα ἔκαψε ἡ φλόγα τῆς δράσης,
τὰ μεγάλα σε πλάνεψαν ὄνειράτά σου.

Μὰ ἐγὼ δὲ μοίρομαι τὸν ἀετὸ· οὔτε λέω
κρίμα στὸν ποιητή, βασιλιά τῆς πλάσης.
Τοὺς ζωντανούς ποῦ σέρνουν τὴ ζωὴ κλαίω.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥΛΑΚΗΣ

— Ἐνα λευκὸ ὄνειρο εἶναι ὁ «Λευκὸς σταυρὸς» τοῦ Μασούκα Ἐνα λευκὸ ὄνειρο ποῦ πιάστηκε μέσα στὴ λευκὴ ψυχὴ του καὶ σαρκώνεται τώρα μὲ τὴ λευκὴ δράση του. Ἡ σκέψη τοῦ Μασούκα, ποῦ ἴσαμε τώρα μᾶς παρουσιαζότανε αἱματοβαμένη μὲ τάντιστοριλλικὸ καὶ τὴν πηροβολαρχία τῆς «Νέας Γενεᾶς», ἀρχινάει πιά καὶ νὰ λευκαίνεται καὶ ὁ πολεμιστὴς Μασούκας παραχωρεῖ τὴ θέση του στὸ Μασούκα τὸν εἰρηνοποιό. Ὁ «Λευκὸς σταυρὸς» του, ποῦ προστατεύεται ἀπὸ τὴ πονεμένη βασιλισσά μας Ὀλγα, πήρε δρόμο, ἀγαπήθηκε ἀπὸ τὸν κόσμο, καὶ σὲ λίγο θὰ σκορπίσει στὰ θύματα τοῦ πολέμου τὶς λευκὲς ἀχτίδες του. Τὸ ἔργο τοῦ Μασούκα ἴσο μᾶς συγκινεῖ, ὡστε ἀποφασίσαμε ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο φύλλο νὰν τοῦ ἀφιερῶνουμε μιὰ στήλη, καταγράφοντας ὅσα χρήματα τοῦ στέλνουνται.

— Νὰ διορθωθοῦν στὸ «Νυφικὸ Τραγοῦδι» ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμά», τὰ κλόουθα τυπογραφικὰ λάθια. Στὸ στίχο 31 ἀντὶ τοῦ ἐραστοῦ, νὰ διαβαστεῖ τοῦ ἐραστῆ. Στὸ στίχο 67 ἀντὶ τὰ φιλιὰ, τὴ φιλιὰ. Στὸ στίχο 71 ἀντὶ τὰ ἔριμα, τὰ ὄριμα καὶ τελευταία στὸ στίχο 73 ἀντὶ ξεγουρίζουν, ξεχωρίζουν.

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΤΙΜΩΡΙΑ

Πουλιέται στὰ γραφεῖα μας τέσσερις δραχμὲς (στὸ ἐξωτερικὸ στέλνεται μὲ δρ. 4,50 «ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΤΙΜΩΡΙΑ» τοῦ Δοστογιέφσκη, μεταφρασμένο ὑπέροχα στὴ δημοτικὴ ἀπὸ τὸν κ. Στέλιο Χαριτάκη. Τὸ βιβλίο εἶναι σὲ δυὸ τόμους σελ. 763 κ' ἔχει τυπωθεῖ στὰ Χανιά.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γερ. Ζερ. Καλκούτα, A. Gomme Glasgow, Θ. Θεοχ. Λάβριμ τὴ συντρομὴ κ' εὐχαριστοῦμε.

Παρακαλοῦμε καὶ πάλι τοὺς φίλους νὰ μᾶς στείλουν τὶς συντρομὲς ποῦ μᾶς καθυστεροῦνε, λογαριάζοντας πὼς τὰ ὑλικά μέσα δὲ μᾶς περισσεύουνε γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ βγάξουμε τὸ φύλλο ταχτικὰ καὶ νὰν τὸ στέλνουμε ταχτικὰ σὲ μερικoὺς φίλους ποῦ ξεχνάνε νὰ πλερώνουνε μιὰ τόσο τιποτένια συντρομὴ γιὰ νὰ κρατιέται ἕνα φύλλο ποῦ ὀλοῦθε πολεμιέται. Μιὰ μέρα ποῦ θὰ καταστρωθεῖ σὲ τούτη τὴ στήλη μὲ ὅλα τὰ καθέκαστα ἡ ἱστορία τοῦ «Νουμά», θὰ λυπηθοῦν κατάκαρδα οἱ φίλοι ποῦ μὲ τὸ νὰ καθυστεροῦν τὴ συντρομὴ τους γίνονται ἀφορμὴ ὁ ἀγώνας τοῦ «Νουμά» νὰ μεταμορφώνεται σὲ ἀγώνα «δρόμου μετ' ἐμποδίων» — δημοτικιστικῶν πάντοτε, κὶ ὄχι καθαρευουσιάνικων.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΜΑΒΙΛΗ

Ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν «Ἀπάντων» τοῦ ἀληθμονήτου Μάβιλη, πρὸς κλητὸ ὅσους ἔχουν γράμματα τοῦ νὰ τῆς τὰ στείλουν στὰ γραφεῖα τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου (4 Λέκκ) γιὰ νὰ δημοσιευθοῦν στὴν ἔκδοσιν. Τὰ γράμματα αὐτὰ θὰ ἀντιγραφθοῦν καὶ θὰ ἐπιστραφοῦν ἀμέσως.

“ΜΟΥΣΙΚΗ,”

13-15 Στοὰ Ἀρσακείου 13 15. — Ἀθήναι.

Ὅλη ἡ κλασσικὴ μουσικὴ.

Ὅλα τὰ νεώτερα succes.

Ὅλα τὰ τραγοῦδια ὅλων τῶν Ἑλλήνων συνθετῶν.

Τὰ νεώτερα Ἑλληνικὰ ἐμβατήρια.

Γ. Λαμπιέτ YMNOΣ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ

Θ. Σακελλαρίδου ΕΛΛ ΔΟΞΑ

Σπ. Σαμάρα ΟΙ ΝΙΚΗΤΑΙ

Μ. Καλομοίρη ΕΜΠΡΟΣ

Ι. Κάισαρη ΛΕΥΘΕΡΩΜΕΝΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Ὁ Ἐκδοτικὸς οἶκος «Μουσικὴ» χάρις εἰς τὴν ἰδρυοῦν τοῦ χαρακτικοῦ του τμήματος ἀναλαμβάνει τὴν ἔκδοσιν μουσικῶν τεμαχίων καὶ διὰ λογαριασμῶν τρίτων εἰς τιμὰς συγκαταβατικὰς.